

GREVA FOAMEI PENTRU O TELEVIZIUNE PUBLICĂ

Nr. 13
(268)

EDIȚIE SPECIALĂ

DUMITRU
IUGA

29 martie-4 aprilie 1995

ANA BLANDIANA

pag.
12-13



INTERVIU

Fosta nomenclatură este (i)responsabilă de integrarea României în Europa - dosarul Prisăcaru pag. 8



SRB 16

De aproape o lună un om stă în greva foamei în instituția lui, în spatele unei uși cu geamuri mate prin care, rar, i se întrezărește umbra. Geatul lui are o miză incommensurabilă: în țara retoricii penibile despre statul de drept, unde plătesc doar pietonii care traversează pe roșu și infractorii de rînd, el vrea să instituie respectul legii.

Televiziunile naționale, manipulate politic, deturneză tragic destinul milioaneilor de telespectatori. O lecție pe care societatea română a primit-o pe propria ei piele de la TVR, condusă pe rînd de Aurel Dragoș Munteanu, Răzvan Theodorescu, Paul Everac, Dumitru Popa. Toți numiți de Ion Iliescu, deținătorul a trei mandate prezidențiale succesive. Toți obediți față de cel ce i-a numit, pînă la a face din TVR o televiziune prezidențială.

Nu doar istoria, ci și etica o scriu învingătorii. Sub presiunea a două rînduri de alegeri cîștigate de echipa instalată la putere în decembrie '89, cultura compromisului oriental-balcanic, a corupției și bacșifului și-a găsit un alibi: glazura „compromisului democratic”. Și o metodă infailibilă: amănarea, cu amestecul de ilegal și legal. Omul aflat în spatele ușii cu geamuri mate mai are încă energia să contrazică (împună cu colegii săi din Sindicatul Liber din TVR) realitatea unei lumi înclinate în tirgulială și sărăcie.

„Respingem tirguliala politică pe seama Televiziunii și propunem o metodologie care să respecte spiritul legii. Pe lângă calitățile morale, profesionale, manageriale, candidații nu trebuie să aibă un partid în ceață”, răspunde Dumitru Iuga, în vara lui '94, ziaristului de la „22”. El știe că manipularea Televiziunii asigură cîștigarea alegerilor libere, menține puterea în aceeași mînă, lipsește de șanse alternanța, firească într-o democrație. Un truisim pe care, inexplicabil, politicienii Opoziției l-au ignorat în toamna lui 1992, atunci cînd și-au împărțit comisiile și și-au stabilit strategia parlamentară. Cît de firesc și-ar fi demonstrat competența modernii parlamentari români ai Opoziției, proccidentali cultivați, în comisiile de cultură, arte și mass-media! Ei au preferat însă să lase artele în mîna redutabililor lor adversari, care

le-au dat accepția veche - de propagandă, de dezinformare, de diversione. E de-ajuns să compari listele Puterii și ale Opoziției în cele două comisii pentru ca să înțelegi că înfruntarea dintre Gabriel Tepelea și Adrian Păunescu (avînd în spatele său tot felul de „grei”, începînd cu vicepreședintele PDSR Ion Soțcanu și terminînd cu rectorul iluzionist din decembrie '89 Sergiu Nicolaescu) conținea în germene un eșec. După 7 luni de-

GABRIELA ADAMEȘTEANU Pentru o televiziune normală

bilbieli, demisia președintelui Comisiei pentru cultură din Cameră, Gabriel Tepelea, din 27 martie (deși un gest în premieră), nu mai salvează și nu mai absolvă nimic. Cu excepțiile pe care votul le pune clar în evidență, membrii Opoziției din cele două comisii au sprijinit - prin absenteism, ignoranță, inabilitate, indiferență - subordonarea pe mai departe a Televiziunii naționale față de Președinție și partidul majoritar. Au împiedicat (și ei) transformarea TVR într-o sănătoasă televiziune publică, în stare să-și recîștige credibilitatea pierdută în acești 5 ani și să răspundă corect concurenței televiziunilor particulare.

Dumitru Iuga era de aproape o lună în greva foamei, dar știrea despre ce se întimpla în Televiziunea Română nu reușise să pară suficient de importantă pentru a ajunge pe micile ecrane ori să ocupe pagina I a ziarului, ci se pierdea pe manșetă, înecat în faptele diverse. Un senator

nedemn de funcția lui găsea, în schimb, spațiu ca să-l insulte la ora de vîrf a Actualităților. Colegii din SLRTV, care trimiteau comunicate și organizau mitinguri în Televiziune, primeau puține semne de solidaritate. În tot acest interval, majoritatea parlamentară răcnea în plen pe „subiectul Iuga” replici de un cinism egalat doar de grosolănie.

În rest, comentarii plictisite, ridicări din umeri, strîmbături sătule. De ce, la urma urmei, atîta incăpăținare ca să-l susții pe Gabriel Liiceanu într-un consiliu de administrație al televiziunii publice? De ce Dumitru Iuga să sfideze atîta lume (pe aproape noi toți, la urma urmei), spunînd: „În ceea ce mă privește, nu-i loc de tirgulială”? Cine mai are timp să observe că nu-i vorba despre Gabriel Liiceanu, ci despre un Protocol încheiat între Dumitru Popa și membrii Sindicatului Liber înainte de alegeri? Cine să mai înregistreze că la negocierile „cu cel de-al doilea om de stat” - Oliviu Gherman - s-ar fi acceptat orice, în afară de prezența într-un consiliu de administrație al Televiziunii a lui Gabriel Liiceanu, cel care tocmai declanșase discuțiile despre polițiile politice secrete, pornind de la cazul Patapievici?

Anul trecut, cam la aceeași vreme, Dumitru Iuga a făcut o grevă a foamei care s-a oprit în a 26-a zi, o dată cu votarea Legii Televiziunii în Parlament și promulgarea ei de către președinte. Anul acesta, după ce el trecu de cea de-a 26-a zi de grevă a foamei, comunicatele partidelor, politicienilor etc. se îndesesc. La fel conferințele de presă. Parlamentarii ai Opoziției apar în Televiziune. Și tot ei, în semn de protest, părăsesc sala de ședințe a Parlamentului. Alături de Iuga sînt cei care vor să-și manifeste solidaritatea printr-o grevă a foamei.

E seară. Biroul SLRTV este plin ochi de ziaristi care urmăresc pe micul ecran ceea ce peste tot în lume ar fi prima știre a zilei: o grevă parlamentară, un miting de solidarizare, o încercare de a strage atenția opiniei publice privind emisiunea. La TVR, la Actualitățile zilei, prima știre e însă vizita lui Ion Iliescu în Albania.

Dincolo de ușa mată, Dumitru Iuga încă mai crede că TVR poate deveni o instituție publică.



CHESTIONAR '95

1. Rubrici preferate

- Editorial
- Comentariu politic
- Interviul săptămânii
- Anchetă socială
- Dosar „22” (teme de istorie)
- Comentariu economic
- Accent
- Săptămâna politică pe scurt
- Sondaje de opinie comentate
- Eseu

k) Pagina externă („Lumea”)

- Cronica literară
- Cronica de film
- Cronica de teatru
- Cronica plastică
- Lansare de carte
- Istoria religiilor
- Curier
- Viața cotidiană în Occident
- Revista presei
- Cronica parlamentară

2. Autorii (în ordinea preferințelor)

3. Ce nu vă place în „22”?

(rubrici, autori, articole, teme, aspect grafic)

4. Sugestii pentru personalitățile invitate la interviul săptămânii

5. Rubrici și teme noi

Mulțumim cititorilor (în număr mult mai mare decât în alți ani, probabil și datorită invitației speciale adresată abonaților) care ne-au răspuns până acum. Dar așteptăm în continuare scrisorile dumneavoastră.

22



Ministerul Culturii
Direcția Generală Strategie,
Management, Resurse, Dezvoltare
Piața Presei Libere nr. 1

Montreal, Québec, 16 martie 1995

Domnule director general adjunct Ion Dumitru,

Am citit cu stupoare în ultimul număr al revistei „22” facsimilul scrisorii Dvs. adresate acesteia din urmă, conținând decizia Direcției Dvs. privind evacuarea sediului săptămânalului, care este și al Grupului pentru Dialog Social.

Sint un cititor curent al acestei reviste de o mare ținută intelectuală, și doresc să fiu în continuare. Și când scriu „doresc” înseamnă că sînt hotărât să o mai citesc și, deci, să fiu sensibil la orice variație externă negativă în existența acesteia.

Fiți amabil și luați în considerație cele de mai sus, căci, în caz contrar, mă voi vedea nevoit să protestez într-o manieră proprie (a se citi puternic-vizual) în fața Consulatului român din Montreal în limbile franceză, engleză și română, zile în șir, chemînd și televiziunea locală, contactînd jurnalele de largă audiență de aici, în care voi explica detaliat, în ambele limbi oficiale, semnificațiile și consecințele scrisorii Dvs. din 1 martie 1995, adresate revistei „22”, a cărei importanță este crucială în sedimentarea societății civile din România post-ceaușistă.

Vă asigur că regimul actual din România nu are deloc o bună reputație, oricîte miliarde ar cheltui pentru „imaginea în lume” și, deci, intervenția mea, deși minusculă, poate avea și ea un rol în a accentua impresiile generale de aici.

În ideea că mesajul meu a fost bine receptat, vă doresc o mai mare eficiență în găsirea unui imobil adecvat activităților Direcției Dvs.

Silviu Serban, Montreal, Québec, Canada

Stimată doamnă Gabriela Adameșteanu,

Convins fiind că revista pe care o conduceți este într-adevăr a dialogului social, nedirijat și necenzurat, îmi exprim speranța publicării prezentei replici la editorialul din nr. 9 al revistei.

Editorialul d-lui Andrei Cornea, intitulat „Conservatori și moderni”, abordează problema cardinală a structurii politice și a evoluției societății românești postcomuniste, redeschizînd totodată vechea dispută „tradițional-modern”, care, prin extensivitate, ar putea trece de la sfera politică la planul mai general – cultural, spiritual.

În ce mă privește, remarcile și reflecțiile consemnate mai jos nu se pretind a fi decît ale unui militant politic liberal în dezacord cu autorul, problema însă meriînd a fi exhaustiv dezbătută de oameni de știință: politologi, sociologi, oameni de cultură etc.

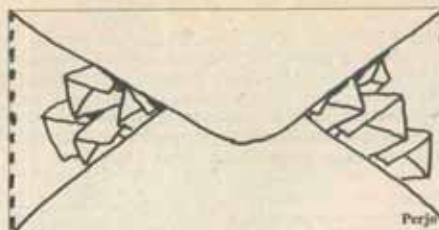
Așadar, dl. Andrei Cornea consideră că principala linie de fractură în Opoziție, cît și în ansamblul societății românești, este cea dintre „conservatorism” și „modernism”, conservatorismul rămînd predominant, regăsindu-se nu doar la electoratul Puterii, reprezentat prin PSDR și PUNR, dar și la cel al Opoziției, reprezentat prin PNȚCD și aliații

săi apropiați, AC, PER și PNL. În schimb, „modernismul” ar trebui să recunoască PAC, PL '93, PD (FSN), poate și PSDR și UDMR. PNL, în această clasificare etichetat ca partid conservator, s-ar afla în confruntare antinomică nu cu partidele de stînga, de care s-ar apropia prin conservatorism, ci cu celelalte partide liberale, PAC și PL '93.

Această concluzie bizară, pentru a mă opri doar la spectrul liberal, se datorează, evident, premisei greșite de a considera conservatoare – și apoi de a le pune pe același plan – toate partidele care în vreun mod se raportează la trecutul nostru, fie recent, comunist, fie antebelic, liber și democrat.

A considera însă PNL ca partid conservator înseamnă a ignora istoria, căci acest partid, prin acțiunea sa politică de aproape un secol de emancipare și europenizare a țării, a creat civilizația română modernă, a futurii României moderne, care în pragul celui de-al doilea război mondial devenise „Belgia Orientului”.

Comunismul însă ne-a distrus nu numai statul modern și prosper, dar ne-a anihilat și națiunea, spiritualitatea, cultura, tradițiile, întregul nostru mod de a fi. Generații întregi au fost traumatizate



de realitățile totalitariste, modelate de marxism-leninism, care ne-a șters treptat memoria colectivă, ne-a deformat cultura sufletească, caracterole, ne-a distrus încrederea în adevăratele valori, făcînd din noi niște indivizi ușor manipulabili, și nu cetățeni liberi și demni.

Sîntem mutilați de comunism, trăim încă un sentiment de teamă și inferioritate, și nu putem reintra astfel în Europa.

PNL actual, activînd în condițiile unei societăți postcomuniste, este conștient și dator să proclame că reconstrucția României și racordarea ei la prezentul european nu se pot înfăptui decît concomitent cu regăsirea propriei noastre identități naționale.

Pentru că nu este suficient să instalăm o formă de democrație și să revenim în proprietatea privată, să împrumutăm instituții, capital și tehnologii străine, căci, dacă rămînem anchilozăți în mentalitățile și deprinderile comuniste și nu revenim la tradițiile noastre sănătoase, de adevăr, muncă, cinste, moralitate, simțînd de demnitate și dreptate, toate cele venite din afară nu vor funcționa corespunzător, nu vor duce nici la creșterea economică scontată și nici la statul de drept.

Nu abandonarea definitivă a trecutului și a conștiinței naționale, de data aceasta în numele „modernismului”, ci recuperarea lor, cultivarea sentimentului și datoriei patriotice, revenirea la ordinea creștină ne vor reda vitalitatea și forța morală necesare pentru a ne putea ridica și autoafirma din nou ca cetățeni și ca popor.

A înlocui critica comunismului și reminențelor lui cu critica redemptării și regenerării noastre naționale ca fiind „conservatorism” înseamnă a fi

menținuți în continuare într-o stare de alienare și letargie, un pericol pentru însăși existența și viitorul nostru.

Așadar, nu pentru că am fi reacționari ne raportăm noi, liberalii, la trecut, nu pentru că am avea „idealul plasat în România interbelică”, ci pentru că sîntem conștienți că numai prin noi înșine putem schimba situația, putem să revenim la normalitate, pentru că numai astfel democrația va prinde rădăcini în solul românesc, dîndu-i-se componentele ei spirituale, morale, cetățenești.

Oferta politică a PNL nu este revenirea la trecut, ceea ce ar fi antiliberal și absurd, ci readucerea țării la nivelul civilizațiilor europene contemporane, prin îmbinarea tradițiilor noastre pozitive cu experiența și noile valori democratice occidentale.

„Adevărata civilizație” – susținea M. Kogălniceanu – „este aceea care o tragem din stîlul nostru, reformînd și îmbunătățind instituțiile trecutului cu ideile și propășirile timpului de față”.

Cu peste un secol în urmă sau, acum, la sfîrșit de secol și mileniu, calea de urmat este aceeași. Dezvoltarea miraculoasă postbelică a Asiei de Est, precum și, recent, a Republicii Cehe, o reconfirmă.

Ca popor tînăr și datorită vicisitudinilor istoriei, noi nu avem o epocă clasică de referință, dar avem totuși o perioadă de dezvoltare liberă, organică și de la realizările ei trebuie să reluăm firul istoric violent întrerupt.

Contradicția PNL este categorică cu partidele de stînga, singurele conservatoare, cuprinzînd în rîndurile lor mulți oportuniști, care au învățat să tragă folosul personal din comunism, tînzînd a-i salva reminențele și mentalitățile, întîrzînd aplicarea reformei, și nu cu PAC și PL '93, care doresc ruperea radicală de trecutul comunist, accelerarea reformei și integrarea noastră europeană, chiar dacă își asociază mai mult sau mai puțin mesajul lor politic și cu trecutul nostru istoric, cu idealurile naționale de la care își trag și ele seva.

Pentru a încheia, constat că, în loc de a elimina confuziile politice existente și de a pregăti victoria „moderniștilor”, cum își propune, articolul de fond al d-lui Andrei Cornea le amplifică, escamotînd totodată principala contradicție dintre întreaga Opoziție și „neocomuniști”, fragmentîndu-i unitatea și discreditîndu-i mesajul național constructiv ca fiind revoltat, ignorînd necesitatea regenerării naționale, condiție sine qua non pentru a ne recucupa cu demnitate locul ce ni se cuvine în Europa, a în-suși viitorului nostru ca popor.

Avocat Ștefan Popa

Stimată redacție,

Aș vrea să mă refer, pe scurt, la articolul d-lui Gabriel Andreescu, intitulat „Tökés László...”, din numărul 9 (1-7 martie a.c.) al revistei dvs.

Articolul se vrea o pledoarie în favoarea acestui personaj, dar, după părerea mea, nu reușește să fie decît o apreciere elogioasă nejustificată, forțată și profund dezamăgitoare.

Deși sînt unul care militez pentru prietenia cu maghiarii, pentru înțelegerea problemelor lor, îmi este greu să nu remarc la episcopul Tökés, care ar fi după autorul articolului „un pastor și nu un om politic” (dar care, evident, vrea să joace un rol politic important), faptul că are idei exagerate, unilateralle, ușoare din codul politic normal, evocînd uneori măsuri violente. Revelatoare în această privință este una din ultimele sale declarații: „În România nu va fi război civil ca în Bosnia, pentru că maghiarii nu au arme” (!). Dar dacă ar avea? Dar dacă cineva s-ar gîndi să-i „ajute” în acest sens?

Și atunci cum să evităm definirea acestui pastor drept naționalist-extremist?

Mihai Banu, București, 16.03.1995

Din SUMARUL numărului viitor

- Alexandru Șafran, șef-rabinul Cultului Mozaic din România între 1940-1947, s-a întors în țară
- O carte în dezbateri: „Recitindu-l pe Tocqueville: conversația civică în America sfîrșitului de secol 20” de Aurelian Crăiuțu
- Vladimir Tismăneanu: Autopsia leninismului
- Corespondență din Chișinău
- Anchetă privind atestarea facultăților particulare de medicină



SERBAN ORESCU

CELE PATRU STRATEGII POSIBILE ALE GUVERNULUI VĂCĂROIU

Recenta ordonanță de urgență nr. 1/1995, prin care au fost înghețate salariile, arată că pentru guvernul Văcăroiu spațiul de manevră devine tot mai îngust. Altminteri n-ar fi riscat un previzibil conflict social de proporții. E îndoielnic că această ordonanță va rămâne valabilă. Pe de altă parte, acceptarea cererilor de majorare a salariilor ar fi la fel de periculoasă pentru stabilitatea Guvernului. În aceste condiții, într-o societate democratică, probabil că Guvernul ar demisiona. Ar veni la firmă alt guvern, și țara ar fi scoasă din impas. Cum anume? Înfăptuindu-se mult discutatele reforme, începând în primul rând cu privatizarea. Cum Guvernul nu dorește nici reforme și nici să părăsească puterea, având în vedere că actualul balast politic și economic ar putea cântări greu la alegerile din anul viitor, ne putem ușor închipui că este în căutare de strategii.

După părerea noastră, Guvernul utilizează în prezent trei strategii, la care s-ar putea adăuga în viitorul apropiat o a patra.

Prima strategie constă în a face mai acceptabilă deteriorarea evidentă a nivelului de viață prin „fardarea” datelor statistice. Un fel de a spune cetățeanului să mai aibă „puțintică răbdare”, că, iată, demararea... s-a produs, doar că nu i se simt deocamdată efectele. Puterea de convingere a acestei strategii scade vertiginos.



Dacă prima strategie are ca resort credulitatea cetățeanului, cea de-a doua îi pune grav la încercare răbdarea. Este vorba de încercarea de a opri prin ordonanță guvernamentală creșterile de salarii în sectorul de stat peste nivelul celor din luna noiembrie 1994, admitându-le doar în cazul motivat efectiv de sporuri reale de productivitate a muncii, ceea ce de fapt este nefavorabil pentru Guvern.

A treia strategie – folosită cu relativ succes până acum – constă în obținerea de împrumuturi anuale pentru consum în valoare de circa un miliard de dolari. Organizațiile creditoare refuză în viitor atare împrumuturi, condiționându-le de urgentarea reformelor, urgentare cu care Guvernul nu e de acord.

Cele trei strategii amintite fiind lipsite de perspectivă, metaforic vorbind, coridorul se îngustează, iar la capătul lui nu se mai vede lumina. Deci pentru un partid care dorește să mai stea la putere câteva legislații – așa cum s-a declarat recent la Iași – este firesc să se pună problema unei noi strategii.

Ei bine, o a patra strategie pare să bată la ușă. Ea ar consta într-o aparentă împărțire a puterii cu o parte din Opoziție, selecționată de Putere – în timp ce puterea efectivă ar fi deținută în aceleași mâini ca până acum. Va găsi PDSR amatori în rândurile Opoziției? După cum deducem din declarațiile recente ale d-lor Oliviu Gherman, președinte, și Ion Solcanu, vicepreședinte al PDSR, nu ar fi deloc exclusă atragerea unor țărâniști din ceea ce domniile lor numesc „aripa moderată” și din Partidul Alianței Civice. Desigur că o încercare în această direcție nu înseamnă că s-a și reușit, dar, oricum, ea se cere relevantă cu atât mai mult cu cât corespunde la două fapte:

– o cooperare de țărâniști și PAC-iști în guvern răspunde interesului guvernamental de a împărți cu alții actuala impopularitate, transferând-o parțial asupra Opoziției;

– atât în PNȚ cit și în PAC a existat și probabil mai există un curent favorabil intrării în Guvern; dacă la țărâniști acest curent avea forma unei opoziții interne, la PAC lucrurile sînt mai puțin clare.

Iată câteva elemente mai mult sau mai puțin certe extruse din declarații oficiale consemnate de presă: vicepreședintele PAC, dl. Nicolae Țăran, reproșă, de pildă, Opoziției la 3 iunie 1994 că a pierdut oarecum „trenul” prin faptul că nu s-a asociat Guvernului, care, iată, spunea dl. Țăran, și-a propus „să schimbe sistemul fulgerător, în numai câteva luni”. Și președintele partidului, dl. Nicolae Manolescu, era de părere în iunie 1994 că „Opoziția a scăpat o mare oportunitate”. Care oportunitate nu se spunea, dar se putea înțelege că era vorba cel puțin de o sprijinire a guvernului Văcăroiu. Curînd s-a văzut că nu la accelerarea privatizării se gîndise guvernul Văcăroiu. Dar, oricum, afirmația domnului Manolescu de atunci că „guvernul Văcăroiu va distruge sistemul socialist care l-a girat” denota, dacă nu o mare disponibilitate politică și ideologică, în orice caz o anumită labilitate de natură a proiecta îndoiele asupra angajamentului opoziționist al celor doi oameni politici. (Ce-i drept, recent, dl. Manolescu a respins eventualitatea unei participări a partidului său la Guvern.)

Ce ar aduce Guvernului succesul celei de-a patra strategii, adică o schimbare de componentă fără schimbare substanțială de program și persoane?

– actuala criză ar putea fi pusă de alegători și în seama Opoziției (în timp ce în prezent ea e pusă în seama partidelor din coaliția guvernamentală);

– mai multe partide mici din arcul guvernamental ar putea ieși din Guvern și intra în mod aparent în Opoziție, polarizînd astfel o parte cit mai mare din nemulțumiri în capital politic pentru ele și, în definitiv, pentru Guvern.

– cu un guvern remaniat, în care parte din Opoziția actuală ar avea o pondere importantă, aceasta ar putea fi propulsată la putere la viitoarele alegeri.

– în esență, acele persoane din Opoziție care s-ar preta la această strategie vor fi adus un serviciu incompensabil Puterii și un deserviciu cauzei pentru care au fost investite cu încrederea alegătorilor.

Nu începe îndoială că pe termen lung și această a patra strategie e tot un paliativ. Să nu subapreciem însă rolul paliativelor în politica la noi în țară, cu un corp electoral multă vreme încă ușor de manipulat. Nu a reușit oare principalul partid de guvernământ (FSN alias PDSR) recordul de a se menține la putere fără întrerupere din 1989 și, probabil, până în 1996, folosindu-se de paliative?

MARTI 21 MARTIE

• Ion Iliescu despre Tratatul româno-ungar

Aflat într-o vizită de lucru la Clărași, președintele Ion Iliescu a declarat că Tratatul de bază româno-ungar se va încheia cit de curînd, dar că este „inacceptabilă includerea într-un document bilateral cu Ungaria a Recomandării 1.201 a Consiliului Europei, care conține prevederi total ne-europene”.

• Moldova va fi admisă în Consiliul Europei

Președintele delegației parlamentare române la Consiliul Europei, Florin Rădulescu-Botica, a arătat că Raportul CE privind admiterea Moldovei în acest organism conține „o cerință revoltătoare”: primirea Moldovei „ca stat independent, față de care România nu are nici un fel de pretenții teritoriale”. Relațiile dintre București și Chișinău sînt caracterizate în Raport drept „foarte sensibile și ambigue”.

• Demisiile din grupul senatorial PAC

Senatorii Emil Tocaci și Alexandru Paleologu și-au anunțat demisiile din PAC și din grupul parlamentar al partidului din Senat, decizie motivată de desprinderea PAC din CDR.

MIERCURI 22 MARTIE

• Demersuri pentru o nouă alianță liberală

PNL, PNL-CD și reprezentanții Grupului politic liberal (demisionarii PL '93) și ai Grupului de inițiativă pentru unificarea liberală (demisionarii PAC) au participat la o întâlnire vizînd elaborarea unui protocol pentru înființarea unui singur partid liberal. PNL consideră defăcut protocolul Alianței Civic-Liberale.

JOI 23 MARTIE

• PAC rămîne un partid de opoziție

PAC, deși în afara Convenției Democratice, va rămîne un partid de opoziție, care nu exclude chiar posibilitatea unor înțelegeri electorale cu CDR. PAC nu s-a gîndit încă la un candidat propriu la președinție, acțiunea sa politică fiind concentrată acum asupra responsabilizării electoratului. Totodată, PAC nu vizează încă vreoa alianță, ci numai colaborări cu partidele de esență doctrinară similară.

• PD (FSN) propune o opoziție unită

Adrian Severin a propus ca Opoziția să ajungă la o înțelegere și să susțină același candidat micar în al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale. În cazul nerealizării înțelegerii, PD (FSN) își va prezenta propriul candidat. PD (FSN) a mai prezentat un proiect de colaborare între partidele de opoziție în probleme precum colaborarea parlamentară, între partide, în teritoriu, acțiune comună la atacurile Puterii, front comun împotriva extremismului și demagogiei etc.

• Miting BNS

Aproape 40.000 de sindicalisti aparținînd Blocului Național Sindical au manifestat la București, în Piața Victoriei, împotriva „politicii dezastruoase a PDSR și a guvernului Văcăroiu”, principala revendicare fiind creșterea salariilor. Liderul BNS, Dumitru Costin, a citit o declarație prin care sindicalistii cer Guvernului ca în decurs de o lună să liberalizeze salariile, să crească salariul minim net pe economie la 118.000 lei și să măjoreze alocația pentru copii la 20.000 lei lunar.

Emil Constantinescu – candidat unic al CDR la Președinție



În urma ședinței Consiliului Convenției Democratice din 22 martie, Emil Constantinescu a fost reales președinte al CDR pentru un nou mandat, devenind automat candidatul acestei alianțe la postul de președinte al României. Emil Constantinescu a fost reales de Consiliul Executiv cu 13 voturi pentru și 4 împotriva, prin vot secret. Contracandidații săi au fost Ion Rațiu și Nicu Stăncescu.

VINERI 24 MARTIE

• Partidele – preocupate de revendicările sindicale

PSDR sprijină solicitările sindicatelor, apreciînd că Guvernul, prin Ordonanța nr. 1/1995, dorește mărirea șomajului în condițiile în care restructurarea economică a societăților comerciale cu capital de stat nu a fost eficientă, iar privatizarea celor 3.000 de întreprinderi va deveni operativă cî puțin peste un an.

PUNR cere Guvernului reanalizarea conținutului Ordonanței nr. 1/1995, pentru a se evita încălcarea principiilor de bază ale economiei de piață.

PSM consideră că trebuie retrasă Ordonanța 1 și că trebuie înghețate simultan prețurile și salariile.

(Continuare în pagina 10)



ILIE ȘERBĂNESCU

Clasa muncitoare este coborâtă din Paradis

Campania sindicală de primăvară s-a declanșat cu organizarea unor manifestații de amploare. Motivația este, ca în fiecare an, aceeași și firească: la început de primăvară se bat în cuie reglementările salariale pe anul în curs, în principiu prin contractul colectiv de muncă sau prin alte înțelegeri. În stabilirea acestor reglementări sînt implicați, tot în principiu, trei factori: sindicatele, patronatul și guvernul. În condițiile firavsei dezvoltări a sectorului privat, reglementările salariale se negociază la nivel național doar în ce privește sectorul de stat: cei trei factori reprezintă mai mult o poveste. Așa-numitul patronat din sectorul de stat este o ficțiune, de o parte a baricadei aflîndu-se de fapt sindicatele, iar de cealaltă guvernul (adică cel ce ar urma să fie în mod normal doar arbitru de ultimă instanță).

Dosarul salarial din acest an are două coordonate precise: pe de o parte, mișcarea sindicală în sine nu mai poate face zile cu adevărat grele guvernului, pentru că este net divizată și mulți dintre liderii ei sînt compromiși prin cantonarea în disensiuni și în derizorii. Pe de altă parte, oferta guvernului pentru salarii pe 1995 este foarte tranșantă, cu puține șanse de a fi suplimentată. 1995 este primul an în care guvernarea post-decembriștă este convinsă că deslușește limanul în politica de acoperire a imensei găuri pe care ea înalță a creat-o în economie

în primele luni ale lui '90. Atunci, cei ce au luat puterea au jucat aproape total pe cartea „dictaturii proletariatu-lui”. Ei și-au dat seama că formidabila lor șansă este tocmai aceea ca, din-du-se rapid drept emanații ai revoltei populare, să joace deschis, pentru consolidarea și pînă la consolidarea propriei lor puteri, cartea „dictaturii clasei muncitoare”.

Propaganda „vin moșierii și burgherii să-și ia înapoi casele, fabricile și pămînturile” (desigur, toate ale poporului) și, în plus, să mai și „vîndă țara străinilor” a tras cu toate tunurile, iar Opoziția, din păcate axată pe partidele istorice, a fost o pradă ușoară. Au fost abil zgîndărite sensibilitățile împotriva intelectualismului și a intelectualilor înșiși, cultivate timp de decenii. „Clasa muncitoare” a fost lăsată să facă legea în fabrici și uzine, să destituie directori și ingineri șefi, să-și stabilească normele și zilele de muncă, să-și asigure câștiguri sporite indiferent de producție. Înaintea alegerilor din mai '90, clasa muncitoare fusese înzestrată cu câștiguri cu mult peste posibilitățile unei economii și-așa sleite. Și de aici nu a mai fost decît un pas pînă la folosirea unuia dintre „detasamentele” cele mai importante ale clasei muncitoare – minierii – ca hăitași în vîntoarea de vrăjitoare: moșieri, burghezi, ziariști, patroni români și străini.

Nu mai că prețul economic al populismului politic era imens: devastarea bugetului, lichidarea rezervei valutare externe, compromiterea dezvoltării prin convertirea directă în salarii a fostelor alocații pentru investiții – doar în cîteva luni. Terenul pentru prăbușirea producției și explozia inflației (câci salariile mai mari nu aveau acoperire în mărfuri) fusese pregătît. Puterea post-decembriștă cîștiga atunci un aliat trecător – clasa muncitoare –, dar și ridica în față un adversar de temut și neiertător pe termen lung: economia.

Din vara lui '90 și pînă acum nu a fost o cursă disperată a salariilor în urmărirea prețurilor ce au luat-o razna, ci o bătălie a guvernărilor post-decembriște de a lichida, tocmai prin creșterea mai mare a prețurilor decît cea a salariilor, gravul dezechilibru creat în prima parte a lui '90 de populismul deșantat pentru cîștigarea bunăvoinței „oamenilor muncii”. Încercare dificilă, pentru că trebuiau înfrunțați tocmai cei ce fuseseră încurațați să creadă că li se va da. Dificilă, pentru că unora dintre aceștia – de pildă celor ce pot șantaja economia națională (precum energeticienii, cereștii) sau celor care (precum minierii) își pretind tainul politic pentru serviciile aduse – nu se îndrăznește a li se refuza, în continuare, salarii mult peste posibilitățile economiei naționale din momentul de față. Dificilă, de asemenea, pentru că FMI a cerut, în schimbul finanțării externe, încetarea păcălirii de sine prin emisiuni monetare fără acoperire la care se apela sistematic ori de cite ori „oamenii muncii” vociferau. Și mai este dificilă pentru că Puterea actuală nici nu ar vrea să renunțe a se da drept apărătoarea intereselor „oamenilor muncii”. De aici tot felul de kitsch-uri economice. De pildă, guvernarea actuală pretinde că promovează o „economică

socială de piață” – cînd, în practică, nu o promovează și, de fapt, nici nu are o politică de protecție socială, lăsînd totul în seama mecanismului indexării, care nu îi apără în fond pe cei defavorizați și care mai și stimulează, în cerc vicios, inflația. Pentru a ieși din incurcătura, Puterea actuală a apelat la destructurarea mișcării sindicale.

Zgriecita ofertă salarială a guvernului pe 1995 – pe care o pune în evidență ordonanța de urgență, ce interzice practic creșterea de salarii în sectorul de stat peste nivelul celor din luna noiembrie 1994, admitîndu-le doar în cazul motivat efectiv de sporuri reale de productivitate a muncii – constituie o piesă de bază în strategia economică și politică actuală a guvernării Iliescu. Tocmai prin ținerea în chingi a salariilor, la care s-au adăugat rigorile politicii restrictive în plan monetar și bugetar (majorarea dobînzilor și îngrădirea emisiunilor monetare fără acoperire), s-a obținut în 1994, pentru prima dată, o temperatură semnificativă a inflației la nivelul produselor și serviciilor de consum, fără a se produce însă nici o asanare de fond în ritmurile industriilor monopoliste falimentare, care generează de fapt inflația – prin prețurile umflate impuse, prin producția lor pe stoc, fără desfacere, prin datoriile contractate și neplătite la furnizori și bănci. 1995 este un an preelectoral. Deci nici gînd nu poate fi de o restructurare industrială de substanță. Așa că bătălia împotriva inflației va fi dusă pe mai departe la nivelul efectelor ei și nu a cauzelor, condiții în care guvernul are obligatoriu nevoie de ținerea în continuare în chingi a salariilor. Cu atît mai mult cu cît caută și constituirea unui cîd de mic cheag în 1995 pentru a putea spori salariile în 1996, adică în chiar preajma alegerilor, spre a le cîștiga.

O NOUĂ EMISIUNE DE ACȚIUNI LA BANCA AGRICOLĂ

AVANTAJE

Dreptul la vot în adunările generale ale acționarilor.

Dreptul de a încasa dividende.

Dreptul de a negocia la bursă.

AVANTAJE

Prețul unei acțiuni – 27.400 lei (5.000 lei valoarea nominală și 22.400 lei prima de emisiune);

Acțiunile sînt nominative și sub forma titlurilor cumulative de 5; 10; 20; 40; 50; 100 și 200 acțiuni;

Oferta publică se adresează tuturor persoanelor fizice și juridice din țară și străinătate.



FONDATA 1894

OFERTA PUBLICĂ
PENTRU SUBSCRIERE
LA TOATE UNITĂȚILE BĂNCII AGRICOLE

BANCA AGRICOLĂ VĂ AȘTEAPTĂ!

PAVEL CĂMPEANU

Spre a treia alegere de președinte În perspectiva episodului următor

IV

Prezumții

Discuția prealabilă asupra cauzelor pentru care opoziția a pierdut ambele alegeri prezidențiale de după 1989 avea un scop pragmatic: identificarea unora dintre condițiile care i-ar spori șansele de a nu le pierde și pentru a treia oară. Distanța mare față de viitorul episod electoral comportă riscul ca unele considerente plauzibile azi să devină până atunci vetuste, dar oferă în schimb răgazul necesar pentru a converti reflexia validă în acțiune rațională.

Pe parcursul acestei discuții am susținut printre altele ideea că alegerile din 1992 s-au desfășurat într-o conjunctură când vîntul istoriei bătea în pinzele opoziției, ceea ce nu a împiedicat-o să le piardă. Mi se pare puțin probabil ca în 1996 vîntul istoriei să sufle în aceeași direcție – și atunci care pot fi șansele opoziției de a câștiga? Aceste șanse depind de evoluția contextului, de performanța adversarului, de întîmplare și, mai cu seamă, de propria sa performanță, singurul dintre acești factori pe care ea îl poate controla. La rîndul său, această performanță depinde de elucidarea din timp a unor probleme de maximă sensibilitate. În continuare mă opresc la una dintre acestea, care mi se pare de-a dreptul crucială.

Miza

Orice alegere prezidențială are în mod evident o miză politică. Alegerea de președinte din 1996 ar putea însă avea și o mai puțin evidentă miză istorică. Gradul în care următorul episod va doborîndi sau nu acest caracter depinde în esență de o singură eventualitate: dacă actualul locatar al Cotrocenilor își va depune sau nu din nou candidatura. Înțelegerea acestei eventuale – dacă nu chiar probabile – modificări de context reprezintă, din punctul de vedere al opoziției, premisa indispensabilă pentru elaborarea unei strategii electorale adecvate. Problemele prioritare ale unei astfel de strategii nu ar mai fi cele uzuale – care, desigur, nu pot fi neglijate –, ca de exemplu cît de corectă sau incorectă va fi organizarea viitorului scrutin de către autorități, care va fi nivelul absenteismului, încheierea unor acorduri electorale, opțiunea între prezentarea unuia ori mai multor candidați în primul tur ș.a.m.d. Problema numărul 1 se numește Iliescu – și aceasta pornind nu de la activitatea lui din cursul primelor două mandate ori de la presupuse intenții malefice pentru un al treilea, ci de la decizia pe care el o va lua cu privire la o nouă candidatură.

Actualul președinte nu face parte din acea categorie de oameni politici care s-ar angaja într-o competiție electorală cu alt scop decît acela de a o câștiga. Perpetuîndu-l în funcția supremă pentru un întreg deceniu, posibila lui nouă victorie ar avea consecințe mult mai profunde decît precedentele: împiedicînd pentru prea multă vreme schimbarea persoanelor, ea ar provoca un început de schimbare a structurilor care reglează relațiile dintre rolurile politice și actorii politici. Structurile democratice conferă acestei relații un caracter de complementaritate, care articulează stabilitatea rolurilor cu mobilitatea actorilor. Menținerea aceleiași actor în același rol pe o durată atît de lungă ar submina complementaritatea amintită. Or, fixarea aceleiași actori în aceleași roluri – și mai ales într-un asemenea rol – este specifică structurilor de putere nedemocratice, inclusiv celor de tip stalinist.

O astfel de degenerare poate să nu rezulte din modul cum este folosită această durată prelungită, ci din simpla dilatare peste acel prag dincolo de care fenomenele conjuncturale capătă consistența unor elemente structurale. În această viziune, semnificația principală a viitoarei alegeri prezidențiale nu este dată în primul rînd de persoana care o va câștiga, ci de măsura în care, prin refracțiile lui, acest rezultat va accelera, va încetini sau va devia tranziția societății noastre spre democrație. Atît asumarea conștientă, cît și ignorarea unor riscuri obiective de asemenea anvergură ar constitui din partea președintelui o eroare la fel de gravă. Aș spune chiar că nici una dintre greșelile care i se impută d-lui Iliescu nu poate egala greșeala pe care ar săvîrși-o candidînd pentru cel de-al treilea termen.

Funcție de participarea actualului șef al statului, viitoarea cursă pentru magistratura supremă nu are ca miză fotoliul prezidențial, ci viitorul tranziției în România. Aceasta nu mai este o simplă miză politică, ci una istorică.

Presupoziții

Presumptiva hotărîre de a candida nu este criticabilă numai prin prisma consecințelor ei obiective, ci și prin a presupuzițiilor de ordin subiectiv pe care le-ar presupune. O astfel de presupuziție ar fi aceea că actualul președinte se consideră pe sine un actor politic de neînlocuit în funcția pe care o deține de atîtîni ani, dorind totuși să și-o păstreze. Reversul acestei presupuziții ar fi că nici cercurile apropiate opoziției, nici cele din jurul puterii și nici cele politice neutre nu au produs un actor susceptibil să se achite de îndatoririle funcției supreme la fel de bine, dacă nu cumva chiar mai bine, decît actualul ei deținător.

Răspunzînd acestei presupuse sterilități a societății românești printr-un gest de fixare în fotoliul prezidențial, dl. Iliescu și-ar atribui în fapt un rol nou: acela de produs compensator al unui hazard istoric benefic pentru țară – sau, mai pe șlesu spus, rolul de lider providențial. După cum stim dintr-o experiență pe care ar fi catastrofal să o uităm, liderul providențial tinde ineluctabil să se metamorfozeze dintr-un rol într-o instituție și dintr-un actor politic într-un per-

- problema numărul 1 a viitoarelor alegeri se numește Iliescu • nici una dintre greșelile care i se impută d-lui Iliescu nu poate egala greșeala pe care ar săvîrși-o candidînd pentru cel de-al treilea termen • depunîndu-și din nou candidatura, actualul președinte ar pune temelia existențială a propriului său cult • în România s-a instaurat un pluralism mutilat prin pulverizare • esențial nu este ca alegerile viitoare să fie câștigate de un anumit candidat, ci să nu fie câștigate de actualul președinte •

sonaj infalibil. Asemenea instituții și asemenea personaje sînt respinse de sistemele democratice – exemplul înfringerii lui Winston Churchill în alegerile britanice din 1945 este suficient –, dar sînt inerente regimurilor staliniste, inclusiv în versiunile lor cele mai moderate – chiar și Kádár și-a păstrat peste 30 de ani poziția supremă fără a fi fost criticat public pentru vreo greșeală comisă în acest enorm interval.

Caracterul anti-democratic al acestei instituții pre-moderne decurge cu precădere dintr-un transfer de legitimitate. Obiectul legitimității se modifică, el nu mai este promovarea, ci fixarea unui anumit actor în rolul despre care este vorba. O dată cu obiectul legitimității se modifică și mecanismul ei: actorul nu își legitimează fixarea în acest rol prin alegerea lui de către concetățeni, ci prin alegerea lui de către destin. Această predestinare nefiind una de tip dinastic, ereditar, nu poate fi legitimată decît de presupusele virtuți inegalabile ale protagonistului. Pentru liderii providențiali, infalibilitatea nu este o opțiune sau un simptom patologic, ci un imperativ funcțional. La capătul acestor modificări apare un actor care nu mai este deținătorul tranzitoriu al unui rol deschis alternanței, ci al unui rol creat pentru a fi deținut în exclusivitate de el.

Toate aceste remarcări vor în ultimă instanță să atragă atenția asupra faptului că, depunîndu-și din nou candidatura, actualul președinte ar pune implicit, cu sau fără voie, temelia existențială – deci nu neapărat ideologică – a propriului său cult. Prin instituția liderului providențial, el ar restabili singura instituție a dictaturii staliniste abolită cu adevărat în decembrie '89. Gestul său ar valida aserțiunile după care incapacitatea societății românești de a depăși criza actuală prin propriile-i forțe generează nevoia ei de a-și găsi un salvator care de astă-dată nu ar mai fi, ca în '89, un Front, ci, ca în anii '40, un actor. El ar imprima tranziției un curs îndreptat nu către democratizarea puterii, ci către personificarea ei. Aceste pericole pot fi cu totul străine de intențiile d-lui Iliescu, ele s-ar găsi sub formă latentă în gestul prin care ar candida din nou și s-ar dovedi cu atît mai agresive cu cît mai mari ar fi șansele de succes ale acestei candidaturi. Odată puse în stare de efervescență, aceste pericole desfășoară o acțiune dinamică pe termen lung, în orice caz considerabil mai lung decît cel de-al treilea termen al actualului președinte, dacă ar fi reales. Condițiile create de o asemenea victorie nu ar acționa numai asupra beneficiarului ei, ci și asupra celor care i-ar urma.

Totodată, candidatura și posibilul ei succes ar influența și alegerile parlamentare. După cum indică rezultatele oficiale ale alegerilor trecute, impactul electoral al PDSR pare să reprezinte îndeosebi o reverberație a impactului electoral pe care îl exercită creatorul și șeful său informal, care este în același timp și șeful formal al statului. Păstrarea de către acest partid a prevalenței lui parlamentare și după 1996 s-ar repercuta asupra procesului de democratizare la fel de puțin fast ca și realegera adevăratului său lider în funcția de președinte. Perpetuarea la timona puterii a unui singur partid este incompatibilă cu democrația autentică – dacă nu considerăm autentică democrația mexicană. Democrația înseamnă pluralism, dar nu orice pluralism înseamnă democrație. În România s-a instaurat un pluralism mutilat prin pulverizare. Primatul PDSR pentru încă patru ani ar propulsa fragila noastră democrație către o nouă formă de mutilare: aceea a pluralismului non-alternativ. A doua formă de mutilare este alimentată de cea dintîi: în contrast cu modelul dictaturii staliniste, partidul plasat în fruntea debitorilor obștești nu se imobilizează în această poziție, interzicîndu-le pe celelalte, ci sti-mulîndu-le să se multiplice peste măsură.

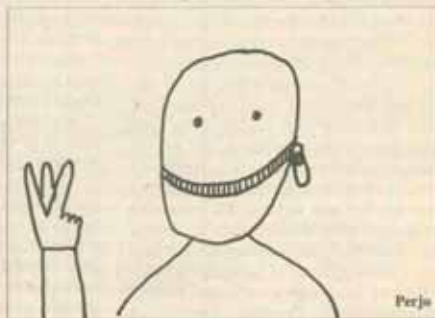
Posibile repere strategice

Presumptiva miză istorică a viitoarei alegeri prezidențiale solicită o schimbare corespunzătoare de optică. Obiectivele pe termen lung din 1990 și 1992 devin în 1996 obiective imediate. Conținutul principal al alegerilor care vin nu mai este lupta pentru putere, ci, în mod nemijlocit, lupta pentru continuarea și accelerarea tranziției spre democrație. În această optică, esențial nu este ca alegerile să fie câștigate de un anumit candidat, ci să nu fie câștigate de actualul președinte.

O astfel de abordare nu presupune un comportament defensiv și nici neglijarea altor repere strategice, inclusiv susținerea de către opoziție a candidatului propriu (sau a candidaților proprii). Acțiunea ei și discursul ei ar urma să se concentreze însă asupra eventualității sau realității celei de-a treia candidaturi a d-lui Iliescu. Desfășurarea acestei acțiuni și a acestui discurs ar comporta două faze: una preventivă, cînd menționata candidatură nu a fost încă anunțată, și cealaltă reactivă, declanșată de anunțarea candidaturii, dacă ea va avea loc. Obiectivul central al primei faze ar fi acela de a convinge opinia publică, precum și puterea, că a treia candidatură a președintelui în funcție ar fi neavenită, că ea ar fi incompatibilă nu numai cu interesele opoziției, ci cu cele ale întregii societăți. Obiectivul central al celei de-a doua faze – dacă se va trece la ea – ar fi acela de a împiedica transformarea noii candidaturi într-o nouă victorie a d-lui Iliescu. Nici unul dintre aceste obiective nu pare lesne de atins.

Numeroasele deplasări și participări la evenimente publice ale actualului președinte arată că prima fază a și început. Activă este deocamdată puterea; opoziția, copleșită de propriile-i divergențe, rezumîndu-se la reacții cu totul elementare. Acordarea în solicitările acestei prime faze este îngreunată de asocierea dintre criza de timp și exigențele unei schimbări de optică. Pentru prevenirea eventualei noi candidaturi, nu ar trebui să se revină la inventarul păcatelor săvîrșite de dl. Iliescu din copilărie pînă în prezent. Pe de o parte, așa cum arată sondajele, această formulă de anti-iliescism are ecou aproape numai printre anti-iliescienii convinși. Pe de altă parte, de-a lungul acestei faze, discursul opoziției referitor la omul de la Cotroceni nu trebuie orientat către invinuirea lui, ci către responsabilitățile istorice care îi revin, către datoria lui de a nu periclita viitorul democrației în România pentru considerente de ordin personal. Locul acuzațiilor s-ar cuveni să fie luat de explicația temeinică, obiectivă și convingătoare a pericolelor pe care le-ar comporta depunerea celei de-a treia candidaturi. Desfășurarea corespunzătoare a primei faze ar constitui o premisă favorabilă pentru cea de-a doua – în cazul în care se va ajunge la ea.

Dar despre reperele strategice ale celei de-a doua faze – în episodul următor.



Perju

Motivul, sau pretextul nesemnării Tratatului de bază româno-ungar este Recomandarea 1.201 a Adunării parlamentare a Consiliului Europei care, în articolul 11, prevede dreptul minorităților naționale la administrații locale, la autonomie sau la un statut special în regiunile în care sînt majoritate. Recomandarea 1.201 a figurat printre cele 9 condiții impuse României pentru admiterea în Consiliul Europei. Ea a fost acceptată în 1993 de guvernul român, după o prealabilă consultare a partidelor parlamentare, care și-au dat consimțămîntul (inclusiv PRM și PUNR), prin scrisori adresate Consiliului Europei. Faptul că, după 2 ani, cînd a venit vremea punerii în practică, angajamentele asumate nu sînt respectate, arată o dată în plus politica duplicată a guvernului, la care s-a asociat în mod surprinzător și o parte a Opoziției.

Pentru lămurirea situației, prezentăm opinia liderilor principalelor formațiuni politice ale Opoziției și a președintelui Iliescu. (O.A.)

Emil Constantinescu, președinte CDR

1) Deocamdată nu se pune problema evaluării unor urmări nefavorabile ale încheierii Tratatului româno-ungar. Pe termen lung am putea vorbi despre urmări nefavorabile, atît în planul relațiilor bilaterale, a căror clarificare este necesară și benefică pentru ambele state, cît și în planul mai larg al relațiilor internaționale. În cadrul cărora România își dorește o mai rapidă integrare în structurile euro-atlantice.

2) Incluziunea în Tratatul româno-ungar a unei clauze prin care România să-și asume obligația juridică de a respecta o recomandare care acum nu are putere juridică ar fi constituit o greșală. Nu pentru că Recomandarea 1.201 ar conține în întregul ei obiective irealizabile, ci pentru că formularea articolului 11 din această recomandare este ambiguă și îngăduie interpretări diferite. Că Ungaria îi conferă articolului 11 un sens larg, rezultă din modul în care el a fost dezvoltat prin Legea minorităților naționale și a comunităților autonome, care se bazează pe conceptul de drepturi colective. Numai că în Ungaria recunoașterea acestor drepturi ale minorităților de a se constitui în comunități autonome nu are practic nici un fel de consecințe. Legea ungară a servit însă ca model UDMR în elaborarea proiectului Legii minorităților și comunităților autonome din România. Acest proiect vizează constituirea de comunități etnice cu drept de autodeterminare și autogovernare, însemnînd între altele un fel de state în stat în care pînă și limba oficială se schimbă, mergînd pînă la obligarea populației majoritare la nivel național de a se recunoaște ca o minoritate invitată să utilizeze limba comunității majoritare în toate relațiile publice din raza unității administrativ-teritoriale autodeterminate. Am convingerea că un asemenea sistem de "governare" ar fi fost de natură să creeze neînțelegeri, contradicții, tensiuni. Din 1993 de cînd Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a adoptat această recomandare nu există nici un precedent de transformare a ei în clauze de tratat juridic și nu există nici o experiență a vreunui stat care să fi trecut la aplicarea ei în practică.

3) Recomandarea 1.201 nu ar putea obliga un stat să-și modifice cadrul constituțional existent. Ea ar fi însă generator de noi și noi propuneri legislative, inclusiv a unor legi constituționale referitoare la autonomia pe criterii etnice. Minoritatea maghiară prin UDMR ar iniția aceste legi, discuțiile în Parlament ar fi mai mult decît aprinse și probabil majoritatea ar respinge asemenea propuneri legislative. Precizez că problema

"semnării" Recomandării 1.201 nu s-a pus niciodată, întrucît pentru nici un stat din Europa recomandările nu sînt convenții internaționale deschise semnării de către statele doritoare. În 1993, cînd s-a adoptat Recomandarea 1.201, România nu era membră în Consiliul Europei. Problematika acestei recomandări a fost prima dată pusă în discuție la noi de către dl. Friedrich König, la acea dată raportor al CE în cadrul comisiei politice. Cu acest prilej reprezentanții CDR care au discutat cu dl. König au avut păreri deosebite: UDMR a agreat Recomandarea 1.201, pe cînd celelalte partide din CDR au avut obiecții. Ceilalți doi raportori din cadrul comisiei juridice nu au pus în discuție Recomandarea 1.201. Supoziția dvs. că eu aș fi fost de acord cu "semnarea" ei este eronată.

4) În fața intereselor României de a încheia cu Ungaria un tratat limpede, temeinic și durabil, am considerat de datoria opoziției să acorde sprijin politic guvernului pentru atingerea

1) Ce urmări credeți că are pentru România nesemnarea Tratatului româno-ungar?

2) Vi se pare justificat faptul că s-a amînat semnarea Tratatului din cauza Recomandării 1.201? De ce?

3) Credeți că Recomandarea 1.201 ar afecta cadrul nostru constituțional? Care ar fi urmările negative pentru statul român? Ar impune ea autonomie pe criterii etnice? De ce acum doi ani ați considerat-o compatibilă cu Constituția României și ați fost de acord cu semnarea ei?

4) Considerați că trebuia girată acțiunea diplomatică a guvernului Văcăroiu? Argumentați răspunsul.

5) Cum explicați faptul că România nu are, la ora actuală, semnat nici un tratat cu vreo țară vecină?

6) Credeți că sînt șanse de a semna un tratat cu Ungaria în următoarele luni? Care ar fi argumentele?

acestui scop. Prin adoptarea acestei poziții nu înseamnă că am apreciat laudativ demersurile de pînă acum sau lipsa unor demersuri eficiente ale guvernului în negocierea clauzei privitoare la Recomandarea 1.201 din Tratatul româno-ungar, și mai ales în sincronizarea pozițiilor României cu cele ale Slovaciei, angajată simultan în tratative cu Ungaria.

5) Explicațiile de ordin obiectiv țin de istoria relațiilor noastre din ultimii 50 de ani cu majoritatea țărilor vecine. În plan subiectiv nu pot însă să nu remarc că, dorînd să includem în noile tratate anumite clauze, guvernul nu a găsit soluția unor oferte care să cointereneze partenerii în acceptarea unor concesii reciproce.

6) Șanse există. În primul rînd, pentru că tratativele nu au fost întrerupte și nici una din părți nu a ajuns la concluzia că ar exista un impas sau un antagonism iremediabil. Dimpotrivă, părțile s-au arătat dispuse să continue negocierile. În al doilea rînd, este nelindoielnic, că atît România cît și Ungaria sînt efectiv interesate să încheie acest tratat. Dacă aș conduce

echipa de negociatori, aș propune colegilor unghuri să renunțe la Recomandarea 1.201 și să includă în tratat obligații egale pentru ambele state de a ratifica pînă la o dată anume Carta europeană a autonomiei locale și Carta europeană a limbilor minoritare și regionale. Prin conținutul lor juridic, ar constitui o bază viabilă pentru respectarea drepturilor persoanelor aparținînd diferitelor minorități naționale ce trăiesc pe teritoriul României și Ungariei.

Ion Diaconescu, PNTCD

1) Avem marea șansă că Occidentul trece cu vederea o serie întreagă de lipsuri ale actualului guvern român și pînă la urmă nu vom suferi unele urmări dezastruoase, ca de exemplu aceea de a fi izolați. Orice țară care va rămîne în afara structurilor europene riscă să fie victima unor agresiuni, iar la noi riscul unei astfel de agresiuni este destul de mare, atîta timp cît situația din Rusia este critică. Nesemnarea pe termen lung ar fi foarte gravă.

2) Sigur că nu e justificat, pentru că aceea era doar o simplă recomandare, iar hotărîrile care au venit ulterior au contrazis-o. Ea este depășită oarecum. Dar, deși din punct de vedere legal poziția României este justă, totuși, din cauza propagandei care s-a făcut și din cauza credibilității mici a guvernului nostru, forurile internaționale par mai binevoitoare față de partea ungară decît față de noi.

3) Conform prevederilor Recomandării 1.201, înseamnă că Statul român încetăză de a mai fi un stat național și s-ar realiza un pas către federalizare, făcînd din minoritatea

În regiunile unde sînt majoritate, persoanele aparținînd unei minorități naționale au dreptul de a dispune de administrații locale sau autonome corespunzătoare, sau de un statut special, în conformitate cu situația istorică și teritorială specifică și în acord cu legislația internă a statului.

stra opiniei publice occidentale că nu facem nimic altceva decît să respectăm acordurile internaționale, pînă la urmă unghurii își vor reduce aceste pretenții exagerate și vor sîrși prin a semna. Pentru că dorința Occidentului este certă: să se creeze un climat de pace în toată Europa. La rîndul lor, și unghurii sînt interesați să intre în forurile europene.

Horia Rusu, PL '93

1-6) Considerăm că nu s-a dorit de cître Guvernul român semnarea acestui tratat, pretextîndu-se că el cuprindea Recomandarea 1.201 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

Partidul Liberal '93 nu înțelege de ce s-a invocat acest subterfugiu, deoarece recomandarea respectivă prevede textual: "În regiunile în care sînt majoritate persoane aparținînd minorităților naționale, pot avea drept de a dispune de administrații locale sau autonome corespunzătoare... în conformitate cu legislația națională a statului respectiv". Or, această situație există deja în țara noastră și este prevăzută de actuala Constituție.

Creдем că nesemnarea acestui tratat corespunde voinței actualei puteri de a menține România în sfera de influență răsăriteană și că actualul guvern nu dorește de fapt integrarea europeană a țării noastre. Recomandarea citată a Consiliului Europei nu vorbește de drepturi colective sau de autonomie locală pe criterii etnice așa după cum pretinde Guvernul, ci de drepturi individuale care pot fi exercitate în comun.

Prin nesemnarea tratatului cu Ungaria, Guvernul Văcăroiu a împiedicat recunoașterea explicită de către Ungaria a frontierelor cu România.

Partidul nostru nu a înțeles să-și dea girul Guvernului pentru o acțiune insuficient cugetată și dăunătoare țării.

Mircea Ionescu-Quintus, PNL

1) Răspunzînd sec la întrebarea dvs., cred că urmările nu vor fi favorabile.

Nu cred că nesemnarea tratatului ar putea să împingă România spre sfera de influență rusească, pentru că întruaga orientare a politicii noastre externe este de a nu pierde nici un moment contactul cu Europa. O îndreptare spre Rusia, care totuși e europeană, ar însemna o îndepărtare de la întreaga politică externă pe care am făcut-o în ultimii 5 ani.

2) Sigur că da. Constituția României vorbește despre drepturile și obligațiile cetățenilor, și nu ale colectivităților de cetățeni. De altfel și Carta drepturilor omului se referă numai la persoane.

3) În cazul în care am accepta Recomandarea 1.201, există riscul afectării unității statului nostru. În momentul în care această recomandare se concretizează într-o clauză a unui tratat, ea devine obligatorie și are consecințe politice, juridice, sociale. Or, această recomandare nu este acceptată în momentul de față, din cîte știu eu, de nici un partid politic din România, în sensul includerii ei în textul tratatului.

maghiară un element constitutiv al Statului român. Cu alte cuvinte, și limba maghiară ar deveni limbă oficială. Titlul de "recomandare" arată că ea nu e obligatorie. Rămîne la latitudinea Statului român dacă o acceptă sau nu. Ea însă îndreptățește populația maghiară să facă permanentă agitație. Eu nu-mi aduc aminte să fi fost de acord vreodată cu Recomandarea 1.201. Nu știu nici dacă Guvernul român a semnat-o, căci dacă ar fi semnat-o nu ar mai fi putut s-o conteste acum.

4) Nu considerăm că am susținut guvernul Văcăroiu, ci am susținut interesele României. Considerăm că poziția aceasta de neacceptare a Recomandării 1.201 servește intereselor țării. Aceasta nu înseamnă că sprijinim Guvernul român, sprijinim interesele Statului român.

5) Este o deficiență a Guvernului. Avem o situație politică destul de proastă, fiindcă nu avem nici un vecin cu care să zicem că avem raporturi armonioase.

6) Șanse sînt. Dacă vom demon-

4) Nu cred că este o greșală faptul că CDR a fost de acord cu atitudinea guvernului în această problemă. Opoziție, din punctul meu de vedere, nu înseamnă să fi întodeauna împotriva oricăror acțiuni sau atitudini ale Paterii. De data aceasta subscriu și eu la declarația d-lui Constantinescu.

5) Este o deficiență a politicii guvernului. Probabil că ar fi trebuit să se facă mai mult. Este greu să-mi dau seama noi de doi ani și jumătate sintem în afara Puterii.

6) Nu cunosc în amănunte impedimentele, știu însă sigur că ceea ce a împiedicat perfecționarea și semnarea acestui tratat a fost neacceptarea de către partea română a celui teribil 1.201, care înseamnă recunoașterea drepturilor colectivităților minoritare. Din punctul meu de vedere și al partidului nostru, și din punct de vedere al interpretării corecte a Constituției, drepturile fundamentale sînt ale persoanelor și nu ale colectivităților. Eu, ca reprezentant al partidului, subscriu la atitudinea delegației române care a refuzat semnarea unui tratat care să cuprindă o asemenea clauză.

Niculae Cerveni, PNL-CD

1) Vor continua polemicele între cei care vorbesc de pericolul maghiar și cei care consideră că acest pericol nu există. Pe de o parte. Pe de altă parte, se va întei propaganda antiromânească dusă de imigrația maghiară din Occident sau de

Markó Béla, UDMR

1) Ce urmări credeți că are pentru România nesemnarea Tratatului româno-ungar?

Nesemnarea acestui tratat, mai ales că în același timp Ungaria și Slovacia l-au semnat, ar putea să frîneze procesul de integrare în UE și NATO, dovedind o anumită lipsă de voință din partea Guvernului României de a rezolva probleme legate de stabilitatea și securitatea în zonă.

2) Credeți că nesemnarea tratatului ar putea însemna și o împingere a României spre sfera de influență rusă?

Acestea sînt speculații. Dacă vor exista din nou sfere de influență, bineînțeles că fiecare mare putere va tinde să-și extindă dominația economică și politică. Fără să afirm că există deja astfel de sfere de influență, de rapiditatea procesului de integrare europeană depinde și locul României față de aceste sfere de interes.

3) În ce măsură Recomandarea 1.201 coincide cu revendicările minorității maghiare?

Această recomandare conține toate principiile pe baza cărora am putea ajunge la soluții, dar nu și soluțiile necesare. Pentru aceasta e nevoie de concretizarea principiilor cuprinse în Recomandarea 1.201. De aceea am afirmat că ea înseamnă pentru noi numai un minim. Ar fi nevoie nu numai de includerea acestui document în tratatul de bază, ci și de includerea unor căi de concretizare. Dar la nivel de principii Recomandarea 1.201 corespunde revendicărilor noastre.

4) Dacă ar exista în România o autonomie locală reală, aceasta ar fi suficientă pentru minoritatea maghiară?

Solicitarea noastră de autonomie regională diferă de o autonomie locală generală, valabilă pentru toată țara, dar se bazează pe aceeași idee: descentralizarea administrației. Noi am vorbit de foarte multe ori despre un statut special pentru anumite zone. În cazul unui județ locuit aproape în exclusivitate de o populație de naționalitate română nu se pun unele probleme, utilizarea limbii, de exemplu. Nu se va solicita

maghiarii din țară și din Ungaria; se vor încrîncena relațiile româno-maghiare.

2-3) Nu, pentru că 1.201 este caducă. Este stupid să crezi că 1.201 mai poate fi pusă în discuție nici de unguri, nici de români, atîta timp cît există Convenția-cadru.

4) Părerile mele personale (nu a partidului meu, care a participat la discuțiile cu Guvernul - eu n-am fost acolo); consider că Guvernul Văcăroiu nu merita acest gir, pentru că raporturile noastre cu Ungaria au fost aduse în această stare din cauza unei politici greșite, care a început cu guvernarea Roman și a fost continuată de celelalte guvernări.

5) Faptul că politica externă românească este dusă de la Cotroceni și nu de către Ministerul de Externe face ca acțiunile benefice ale domnului Meleșcanu să fie paralizate pur și simplu.

6) Eu personal cred că se va semna în următoarele luni, în urma presiunilor care se vor face sigur și asupra Ungariei și asupra României pentru a se asigura o zonă liniștită în Balcani. Marile puteri au interes ca între România și Ungaria să existe un tratat.

MARTIE 1993

PUNR către Consiliul Europei

Domnului raportor König Friedrich

Referitor la discuțiile pe care le-am avut la București, sînt împuternicit să declar că Partidul Unității Naționale Române este de acord și e gata să semneze Carta limbilor regionale și minoritare, ca și Recomandările 1.201 și 1.203 ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

Ioan Gavra, Vicepreședinte al PUNR

PRM către Consiliul Europei

În atenția raportorilor pentru România

Ca urmare a discuțiilor avute între 8 și 10 martie 1993 la București cu domni F. König și G. Jansson, Partidul României Mare confirmă acordul său privitor la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, la Protocolul adițional cu privire la minorități, la Carta limbilor regionale și minoritare, la Recomandarea Adunării Parlamentare în problema țigănilor.

Președinte, Senator Corneliu Vadim Tudor

Punctul de vedere al președintelui Ion Iliescu exprimat de Traian Chebeleu la conferința de presă din 23.03.1995

„Dorim un Tratat formal cu Ungaria, care să rezolve problemele și să nu le permanentizeze sau să genereze altele noi. Liniștea, stabilitatea și ordinea constituțională sînt mai importante decît orice alte considerente, inclusiv eventualele probleme de „imagine”, ca urmare a faptului că negocierea Tratatului nu s-a făcut înainte de Conferința de la Paris.”

niciodată pentru județe românești dreptul la utilizarea limbii maghiare alături de limba română. Revendicările noastre se referă numai la zonele cu populație majoritar maghiară. În cadrul descentralizării administrației pentru întreaga țară dorim să se dea posibilitatea zonelor în care există o anumită populație maghiară să aibă atribuții speciale.

În domeniul culturii sau în educație dorim să avem o rețea de instituții proprii, care să se încadreze în legislația actuală, dar în același timp să fie organizate, dirijate, controlate de intelectuali noștri.

O altă formă de autonomie, cea teritorială, se bazează pe ideea că în anumite zone locuiește o populație maghiară substanțială și în administrarea acestor zone vor trebui să existe atribuții și competențe speciale. Mie nu-mi place să folosesc - și UDMR nici nu a folosit - formularea de „autonomie pe bază etnică”, deoarece imediat apar suspiciuni că ar însemna o administrație locală din care sînt excluși cetățenii de altă naționalitate. În județele Covasna și Harghita există și o populație de naționalitate română. Autonomia ar trebui să ducă la egalitatea celor două populații privind utilizarea limbii, și nu la o altă inegalitate în locul celei existente în momentul actual.

5) Dacă ați fi participat la înlăturarea de la Palatul Victoria, ce ați fi spus?

În privința Recomandării 1.201 există deja angajamente ferme, deci nu înțelegem de ce se rediscută această problemă. Bineînțeles că nu am fi fost de acord cu poziția guvernului.

6) Considerați posibilă semnarea tratatului în următoarele câteva luni?

Posibilitatea există. Nu prea există voință din partea guvernului României. Doar declarații de intenție, nu și dorința de a ajunge la un compromis.

Anchetă realizată de OANA ARMEANU și CEZAR PAUL BADESCU

DOINA CORNEA

Ar fi cazul să ne trezim

Ratarea încheierii Tratatului de bază româno-maghiar aduce prejudicii grave României. Semnarea lui era aproape explicit cerută de președintele SUA, de guvernul Germaniei și Spaniei și mai ales de premierul francez, ca o garanție de stabilitate în zonă - pas premergător, dar și semnal favorabil integrării noastre euro-atlantice. Totuși, Tratatul nu a fost încheiat și nici șanse viitoare nu are cu o astfel de echipă guvernamentală și parlamentară.

Pretextele invocate de Guvern și mai apoi de președintele Senatului (dl. O. Gherman) pentru a nu semna Tratatul și pentru a-și justifica refuzul sînt niște tertipuri nedemne, demagogic-naționaliste, menite să ascundă adevăratele motivații care sînt vinovate. Drept pretext, Guvernul român s-a legat de Recomandarea 1.201 a Consiliului Europei, iar dl. O. Gherman a denunțat caracterul ei „interpretabil”, vezi Doamne, ambele ducînd la „instabilitate”. Analizînd însă mai atent termenul de „autonomie locală (fie și) pe criterii etnice”, vom constata că el nu înseamnă nici autogovernare, nici administrație autonomă. Autonomia locală, dorită în toate localitățile țării, ca rezultat al unor alegeri locale (primari, consilieri), are, oricum, o tentă etnică, în funcție de ponderea etnică a localităților; doar administrația de stat (prefecți, subprefecți, ei chiar maghiari fiind în cele două județe preponderant maghiare) este în subordinea directă a Executivului, fiind rezultanta unor numiri. Contrar afirmațiilor d-lui Gherman, această normă democratică, Recomandarea 1.201, aplicată concomitent și pretutindeni în țară, nu ar aduce decît un plus de stabilitate internă. Din păcate, de data aceasta, și Opoziția a cituz în plasa Puterii, care, pentru a-și camufla intențiile ticloase în fața opiniei publice interne și internaționale, s-a servit de ea.

Motivul real al neosemnării Tratatului - și este bine să o știe întreaga țară - este lipsa de voință politică a actualilor guvernanți, în frunte cu Președinția, de a angaja țara de facto (nu numai declarativ) pe calea integrării în NATO și în Uniunea Europeană, după cum aceeași lipsă de voință politică se poate observa și în mai dificilul proces al restructurării și privatizării economiei, condiții absolut necesare integrării. Întrebarea este de ce Puterea refuză îndeplinirea chiar a unor condiții minime și realizabile, în vederea integrării, cum ar fi asigurarea stabilității zonale prin încheierea Tratatului de bună vecinătate cu Ungaria sau a unor măsuri legislative indispensabile procesului de democratizare, cum ar fi Legea administrației locale. Pentru simplul fapt că toate aceste măsuri benefice țării ar fi mai puțin benefice intereselor de putere (clientelar-electorale) ale actualei Puteri, despărțind-o totodată și de zona tutelară răsăriteană de care nu e capabilă să se desprindă. Așadar, Guvernul a preferat să calce în picioare interesele vitale ale României, instrumentînd parca împotrivriva Moscovei față de extinderea Alianței Nord-Atlantice spre Est.

Care ar fi fost, pe scurt, avantajele pentru România în urma încheierii Tratatului?

- România ar fi încheiat o primă etapă a viitoarei ei integrări euro-atlantice, concomitent cu celelalte patru țări central-europene, sporindu-și astfel șansele.

- Recunoașterea frontierelor de către Ungaria ar fi determinat liniștea oricăror temeri, mărirea stabilității politice interne, o bună vecinătate cu Ungaria, mai multă siguranță față de zona răsăriteană.

- O colaborare economică mai bună cu țările vecine și șanse sporite de a atrage capital străin. În interior, stridentele național-șovine ar rămîne fără obiect, iar cetățenii fără bătaie de cap. Frontierele o dată recunoscute, ar înceta gogorîta iredentistă, mistificările cu „pericolul maghiar” și totodată punerea în scenă a rolului salvator al PDSR, PUNR, PRM, PSM; ele asigurîndu-și astfel, pe seama navilor și în detrimentul lor, succesul electoral.

Contrar afirmațiilor guvernamentale, tocmai prin nesemnarea Tratatului, Puterea pune în pericol viitorul României, împingînd țara în izolare internațională, determinînd alunecarea ei spre zone de influență nedorite și pătrunderea pe teritoriul ei a unor rețele prădănice, de tip mafiot. Nesemnarea Tratatului de bună vecinătate mai înseamnă întîrzierea sau chiar compromiterea procesului de democratizare și redresare economică, instabilitate internă și nesiguranță externă. Nesemnînd Tratatul, România nu va mai fi în adăpost față de posibile revendicări iredentiste, generatoare de agitație și de ură. De toate acestea se face răspunzător guvernul Văcăroiu și Președinția, care îl prătonează din umbră. Dar nesemnarea Tratatului mai pune cît se poate de limpede în lumină că actualii guvernanți nu sînt interesați nici de liniștea și prosperitatea poporului român, nici de stabilitatea reală și suverană a țării. Ei sînt gata să compromită grav destinul României, doar pentru a-și urmări propriile interese de putere și a-și consolida privilegiile prin provocarea unor stări conflictuale.

Ar fi cazul să ne trezim.

Cluj, 22 martie 1995

GABRIEL ANDREESCU

Responsabili pentru eșecul integrării

Se va discuta mult timp despre catastrofalul eșec al diplomației române în negocierile privind Tratatul de bază cu Ungaria. Se va încerca, de către unii, să se dea vina pe negociatorii Tratatului. Ei reprezintă însă un factor aproape marginal în ceea ce s-a întâmplat: miza acestui Tratat depășește cu mult relațiile propriu-zise româno-maghiare. Semnarea Tratatului până în 21 martie era o condiție obligatorie pentru integrarea României în Uniunea Europeană. În mod firesc, strategia care trebuia să comande discuțiile cu partenerii ungari era subsumată strategiei mai largi, privind extinderea Uniunii Europene.

Voi reaminti cititorului că în prima parte a anului 1993 a fost elaborat, sub egida premierului francez Edouard Balladur, proiectul unui Pact de stabilitate în Europa. Două erau temele strategice ale Pactului: **statutul minorităților și situația frontierelor**. Uniunea Europeană a preluat propunerea franceză, cu ocazia Consiliului European de la Copenhaga, din 21-22 iunie 1993. La Consiliul European de la Bruxelles, din 10-11 decembrie 1993, s-a convenit că proiectul **Pactului de stabilitate urmărește un obiectiv de diplomație preventivă și nu se referă, deci, la țările în conflict**, urmând să contribuie „la stabilitate, prevenind tensiunile și conflictele potențiale din Europa, determinând relații de bună vecinătate și stimulând țările să-și consolideze frontierele și să-și rezolve problemele minorităților naționale”.

Uniunea Europeană și-a arătat voința de a moderniza desfășurarea acestui proces; de a oferi un ansamblu de stimulente țărilor care doresc să respecte principiile de „bună conduită” stabilite; bineînțeles, de a sprijini intrarea acestora, mai târziu, în Uniune. S-a corut, în schimb, țărilor care au solicitat intrarea în Uniunea Europeană să încheie tratate bilaterale care să rezolve **ansamblul de probleme** care ar putea afecta stabilitatea regiunilor.

Deci și conținutul și miza semnării Tratatului cu Ungaria până în 21 martie 1995 erau foarte clare pentru administratorii politicii externe românești. Solicitățile Uniunii trebuie corelate cu programul guvernului Văcăroiu, **aprobat de Parlament**, care definește drept principal obiectiv al politicii externe a României, **integrarea deplină în mecanismele vest-europene și continuarea adaptării politicii externe, ca și a acțiunilor interne în sprijinul acestei politici, la spiritul european, dominant în Comunitățile Europene, Consiliul European, Uniunea Europei Occidentale (UEO), precum și opțiunea euro-atlantică promovată în cadrul Alianței Nord-Atlantice (NATO) și CSCE**. (Între timp, Comunitățile Europene au devenit, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, Uniunea Europeană, iar CSCE s-a transformat în OSCE.)

În acest sens, întrebarea relevantă în ceea ce privește responsabilitatea eșecului în negocierile cu Ungaria ar fi: care sînt artizanii politicii de integrare a României în Uniunea Europeană? Ei sînt cei care confirmă sau infirmă angajamentele luate de Guvernul României, transformate în norme, ca **urmare a adoptării programului de politică externă de către Parlament**. Ei au obligația de a trasa strategia de succes; ei sînt responsabili pentru modul în care guvernul Văcăroiu a înțeles să pregătească, prin intervenții politice sau prin mass-media, oamenii de decizie și opinia publică asupra negocierilor cu partea ungară. Și ei sînt deci chemați să răspundă pentru rezultat – despre care unii analiști afirmă că ar fi cea mai gravă eroare a diplomației românești din ultimii 150 de ani.

O astfel de investigație a făcut revista „22”. Surpriza a fost să descoperim că, începînd cu 1 septembrie 1994, **șeful Departamentului pentru Integrare Europeană al Guvernului este o mai veche cunoștință a revistei: dl. Gheorghe Prisăcaru**.

Biografia acestui personaj este, am considerat, semnificativă pentru speranța noastră de a deveni părtași ai „spiritului european”.

Gheorghe Prisăcaru – schiță de portret

• Gheorghe Prisăcaru a absolvit Facultatea de Istorie-Filosofie în anul 1966, la vârsta de 24 de ani, la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. Cu un an înainte de terminarea facultății, în 1965, este angajat la Comitetul Orașenesc UTC Iași ca lucrător cu munca politică.

• În 1968, tot ca lucrător cu munca politică în cadrul UTC, este transferat la Regiunea PCR Iași, apoi la Comitetul Județean UTC Iași.

• În 1970, G.P. este transferat în interes de serviciu la CC al UTC ca lucrător cu munca politică.

• Din 1980 devine șef sector II protocol, clasa 38 la Secretariatul General al Consiliului de Miniștri.

• La 10 aprilie 1989, Academia de Studii Social-Politice de pe lângă CC al PCR îl conferă diploma de doctor în istorie.

• G.P. este posesorul următoarelor distincții:

– Medalia „A XXV-a aniversare a eliberării patriei” (1969);

– „Ordinul Muncii clasa a III-a” (1969);

– Medalia „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă” (1974);

– Medalia „A 40-a aniversare a revoluției de eliberare” (1984);

• Evenimentele din 22 decembrie 1989 îl găsesc pe G.P. la Consiliul de Miniștri ca șef de protocol – Cabinetul lui Constantin Dăscălescu.

• La 1 ianuarie 1990 este preluat de noul guvern al României, conform Decretului-Lege nr. 10 din 31 decembrie 1989 ca inspector de specialitate II, clasa 38M, la secretariatul viceprim-ministrului Mihai Drăgănescu.

• Începînd cu 21 mai 1990 (chiar a doua zi după primele alegeri libere), G.P. se transferă în interes de serviciu la Academia Română. Transferul este aprobat de președintele de atunci al Academiei, Mihai Drăgănescu.

• Devine director al Direcției Relații Externe Cancelariei Protocol. Postul este creat special pentru G.P. Cuvîntul protocol îl este necoavenabil noului angajat. Ulterior, el va dispărea.

Din acest post, G.P. sugerează politica privind imaginea Academiei Române, imprimînd manifestările înaltului for naționalism tip PUNR, PRM (de menționat că G.P. este membru fondator al PDSR). O astfel de manifestare este cea din 1 decembrie 1993, cu prilejul sărbătorii naționale, cînd

Aula Academiei este populată doar de reprezentanții Puterii: Ion Iliescu, Oliviu Gherman, Adrian Năstase etc. Pe scaunele academicienilor stau Verdet și alții cu el, în vreme ce academicienii nu pot intra în incintă decît cu un control sever și trecuți, ca la aeroport, prin poarta magnetică.

• G.P. inițiază, sub egida Academiei, înființarea Institutului Român de Studii Internaționale (IRSI), la data de 8 septembrie 1991, fără a amuța însă conducerea Academiei, cu excepția președintelui de atunci, Mihai Drăgănescu. Conform statutului Academiei, înființarea oricărui institut trebuie trecută prin Adunarea Generală. La 28 decembrie 1992, printr-o Hotărîre de Guvern privind organizarea și funcționarea MAE, la capitolul IV, art. 11 se prevede: „Prin bugetul MAE se subvenționează, de la bugetul statului, potrivit legii, funcționarea unor institutii neguvernamentale cu preocupări în domeniul relațiilor externe, prevăzute la anexa nr. 2”. În acea anexă, la poziția 5, figurează Institutul Român de Studii Internaționale.

• IRSI – sub egida Academiei și plătit de MAE – l-a avut ca părinte pe G.P. Alături de el, devenit azi director al IRSI, l-a avut pe Nicolae Ecobescu (fost șef de protocol al lui Nicolae Ceaușescu).

• Tot la Academia, din funcția pe care o are, G.P. sugerează alegerea membrilor corespondenți (de exemplu cea a lui Mihai Golu, respinsă însă de Adunarea Generală).

• Cînd Adunarea Generală a Academiei respinge cu majoritate de voturi proiectul Legii cercetării inițiat de Ministerul Cercetării și Tehnologiei (MCT), Mihai Drăgănescu și G.P. stopează protestul vehement al academicienilor. Prin filtrul Drăgănescu-Prisăcaru, el ajunge într-o formă edulcorată la MCT.

• În cadrul Academiei, Mihai Drăgănescu îl investește pe G.P. cu permisiunea funcției de reprezentativitate: G.P. semnează, de pildă, Convenția de colaborare între Academia Română și Centre National de la Recherche Scientifique – Franța. Sau participă la conferințe în locul academicienilor (de exemplu, Conferința internațională Amaldi – Roma, 1993). Nici chiar pe vremea lui Nicolae Ceaușescu nu se întîmpla ca la o conferință de specialitate să meargă funcționarii. În invita-

ția – Program a Colocviului privind „Istoria relațiilor franco-române din secolul 18 pînă în zilele noastre”, București, 10-12 mai 1993, pentru ziua de 11 mai putem citi: **M. Gheorghe Prisăcaru, directeur des Relations Internationales et de la Chancellerie de l'Académie Roumaine; chercheur scientifique principal à l'Institut Roumain des Études Internationales – Les relations interacadémiques franco-roumaines: un regard historique**. Cu acel prilej, G.P. ține să menționeze obligația oamenilor de știință și a savanților de a se implica în politică, înființînd totodată destabilizarea provocată în mediile Academiei Române de cei care trădează interesul național (referirea era la membrii Academiei care protestaseră față de ilegalitățile din această instituție).

• La 1 septembrie 1994, G.P. este numit și pleacă la Guvern ca ministru secretar de stat, șeful Departamentului pentru Integrare Europeană al Guvernului. (Înainte de a fi fost Napoleon Pop de la – totuși – Ministerul Afacerilor Externe.) Această avansare nu l-a făcut pe G.P. să piardă din vedere Academia. De pildă, în cursul lunii aprilie a acestui an va avea loc Simpozionul internațional „Academia în tranziție”. G.P. este trecut (nu se știe de ce) pe lista organizatorilor.

RODICA PALADE

Revista „22”, prin redactorul-șef Gabriela Adameșteanu, a dorit să cunoască și părerea d-lui Gheorghe Prisăcaru.

24.03.1995

Interesată de contextul integrării europene, revista noastră dorește să cunoască mai bine persoana Dvs., ca șef al Departamentului pentru Integrare Europeană, ca și părerea Dvs. privind ne semnarea Tratatului de bază cu Ungaria.

Vă rugăm, prin urmare, să ne răspundeți la următoarele întrebări:

- 1) Ce funcție ocupați în PDSR?
- 2) De ce ați fost ales pentru a fi numit în funcția de ministru secretar de stat, șef al Departamentului pentru Integrare Europeană al Guvernului?
- 3) Cum apreciați semnarea de către România a Tratatului de bază cu Ungaria?

Răspunsul lui Gheorghe Prisăcaru

Mă bucură interesul dumneavoastră pentru problematica integrării europene. Sper că acest interes se circumscrie problemelor de fond și nu unor aspecte colaterale. Sensibil la întrebările pe care mi le-ați adresat, vă transmit mai jos răspunsurile mele:

1. Nu am ajuns niciodată cîm sînt membru fondator al PDSR. La Conferința din iulie '93 am fost ales membru al Biroului Executiv Central și șef al Departamentului de relații internaționale al partidului.

2. Nu sînt „ministru secretar de stat”, ci doar „secretar de stat”. În legătură cu motivele numirii mele ca șef al Departamentului pentru Integrare Europeană al Guvernului, cred că ar trebui să vă adresați primului-ministru, care m-a numit prin decizie.

3. Fără îndoială, semnarea Tratatului de bază cu Ungaria reprezintă un obiectiv prioritar al politicii externe românești. În acest sens, partea română a făcut eforturi deosebite pentru semnarea Tratatului încă înainte Conferinței de la Paris privind Pactul de Stabilitate în Europa. Tratatul este purtat și arătat că, datorită pretențiilor exagerate ale părții ungare de a conferi unei recomandări a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei o forță juridică prin includerea sa în Tratatul

bilateral, acest lucru nu a fost posibil. De altfel, alt Guvernul cit și majoritatea forțelor politice parlamentare au validat poziția negociatorilor români.

Noi ne menținem punctul de vedere că ceea ce este bun pentru Europa este bun și pentru România. Aceasta înseamnă că raporturile româno-ungare trebuie să corespundă standardelor europene, acceptate de statele continentului nostru.

Faptul că Tratatul bilateral româno-ungar nu a fost semnat înainte Conferinței de la Paris nu trebuie dramatizat. Important mi se pare ca acest Tratat să contribuie efectiv, prin prevederile sale clare, neechivoce, la dezvoltarea raporturilor româno-ungare, la promovarea unui climat de stabilitate în zonă. Din această perspectivă, Declarația semnată de premierii N. Văcăroiu și G. Horn, la Paris, exprimă voința politică a celor două guverne de a relua, în luna aprilie, negocierile pentru găsirea unor formule reciproce-acceptabile problemelor rămase încă nesoluate.

Semnarea Tratatului va reprezenta neîndoielnic un semnal pozitiv și pentru comunitatea internațională, mai ales din perspectiva dorinței celor două țări de integrare în Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantice. As spune chiar că semnarea Tratatului bilateral reprezintă, atît pentru România, cit și pentru Ungaria, una din condițiile stabilite în vederea aderării lor cu drepturi depline la structurile europene și euro-atlantice. Cu aleasă considerație,

Secretar de stat, Dr. Gheorghe Prisăcaru

ANDREI CORNEA

Opoziția – o nouă configurație

După ieșirea PL '93, PAC, PSDR și UDMR din Convenție, cit și după realegerea d-lui Emil Constantinescu ca președinte și candidat al CDR în alegerile prezidențiale din 1996, mai mulți lideri ai acestei alianțe au susținut că, departe de a fi slăbită de recenta hemoragie, în realitate Convenția a ieșit întărită. Sub un anumit aspect, ei au dreptate: dezordinile și neînțelegerile care puseseră în dificultate în ultimul an acțiunile coerente ale acestei forțe



a Opoziției au acum unele șanse să se atenueze sau chiar să dispară. CA aceasta este noua realitate s-a văzut cu ocazia alegerii președintelui: dacă în 1992 dl. Constantinescu a obținut mandatul și dreptul de a fi susținut de CDR împotriva lui Ion Iliescu după o luptă dîră și cu rezultat multă vreme nesigur, de data aceasta alegerea sa n-a mai ținut pe nimeni cu suflul la gură.

Mai calmă fiind, CDR este acum însă, deopotrivă, mai puțin reprezentativă. Dacă la formarea, și mult timp după aceea, CDR, ca reuniune de partide și organizații civice de diferite orientări doctrinare, dar toate ostile Puterii simbolizate de președinția lui Ion Iliescu, avea îndreptățită pretenție de a reprezenta „nucleul dur” al Opoziției române, acum această pretenție nu-i mai poate fi recunoscută. Am putea spune că CDR a schimbat extinsa reprezentativitate pe liniște.

De acum înainte, așadar, CDR va reprezenta numai electoratul „conservator al Opoziției. Acesta e tot mai diferentiat de electoratul „modern” al Opoziției, în timp ce tot el se confruntă, desigur în alt chip, cu electoratul, de asemenea conservator, al Puterii. Societatea românească a anului 1995 este divizată de-a lungul a două linii de fractură: cea ce numesc linia „antitectică”: Opoziție-Putere; și linia „antimonică”: „moderni”-conservatori. Consecință: în anumite situații, conservatorii din ambele tabere vor acționa similar, opunându-se laolaltă „modernilor”.

Că lucrurile stau așa s-a putut cel mai recent observa cu ocazia sprijinului acordat de CDR guvernului Văcăroiu în chestiunea semnării Tratatului de bază cu Ungaria. Într-o scrisoare des-

chisă (publicată în numărul trecut al lui „22”), Gabriel Andreescu îi reproșează dîr lui Emil Constantinescu faptul că a transformat CDR „într-un factor politic conservator”. Perfect adevărat, iar tendința către această transformare se putea observa încă de multă vreme, ea fiind la originea rupturii din CDR. Strict vorbind însă, nu încap aici reproș: un electorat conservator, ostil și „regimului Iliescu”, există, oricând am face, în România; filosofia sa (pe care eu unul nu o împărtășesc și o consider dăunătoare deschiderii României spre actuala Europă postmodernă) are vechi rădăcini în societatea și cultura românească și are tot dreptul să se vadă reprezentată politic. Din punct de vedere strategic, susținerea acordată de CDR Guvernului semnifică o pliere la cerințele respectivului electorat. CDR a procedat astfel pur și simplu fiindcă, în anumite chestiuni (problemele naționale, rolul centralizator al statului, problema minorităților sexuale, rolul Bisericii Ortodoxe etc.), conducătorii ei de acum gîndesc în termeni conservatori, caracteristici primei jumătăți a secolului și asemănători adesea reperelor mentale proprii conservatorilor din partea Puterii. Mai simplu spus, unele analogii de reacție dintre PNȚCD și PSDR și chiar anumiți moderați din PUNR nu reprezintă decît expresia sinceră, în fine netravestită, a unei analogii de filosofie politică, cel puțin în anumite probleme.

De cine vor fi atunci reprezentăți „modernii” Opoziției la viitoarele alegeri? Desigur, nu de actuala CDR. În principiu, concurența pentru reprezentarea lor se poartă între PD (FSN), PAC și PL '93. Deocamdată însă, numai PD (FSN) s-a afirmat cu claritate și consecvență ca un partid al „modernității”, criticînd lîmpede Puterea, nu numai fiindcă este „Putere”, dar și fiindcă este o Putere conservatoare. PD (FSN) a respins categoric orice susținere acordată guvernului Văcăroiu în problema semnării Tratatului cu Ungaria. Celelalte două partide ieșite din Convenție au deocamdată unele dificultăți de a se defini: PL '93 are o stridentă greu suportabilă și pare, pur și simplu, rău condus; cit despre PAC, acesta pare subminat de un curent conservator și naționalist (dovadă comunicatele extrem de dure la adresa UDMR, lansate tocmai de PAC, de la care te-ai fi așteptat să vezi o atitudine mai modernă și mai puțin naționalistă) ce pare să ignore faptul că locul său este acum în Convenție și nu în PAC.

Utilizînd, în final, o analogie muzicală, să spunem că alegerile de la anul vor avea o structură de sonată: o „temă principală” – lupta dintre cei ce sînt azi la putere și cei ce vor să le ia locul, întrețesută cu o „temă secundară” (dar nu neimportantă) – controversa ce-i opune pe conservatori și pe „moderni”.

PARLAMENT

La presiunea FMI, deputații au aprobat Legea falimentului

Marti 21 martie, Camera Deputaților a aprobat – cu 172 voturi pentru, 12 contra și 43 de abțineri – Legea insolabilității comerciale (mai clar spus, Legea falimentului, termen pe care Guvernul și PSDR se feresc să-l utilizeze însă prea mult).

Legea urmează să se aplice comercianților – persoane fizice și societăți comerciale – care nu mai pot face față datorilor comerciale și care vor fi declarați debitori. Articolul 2 al legii stipulează însă instituirea unei prevederi de reorganizare, avînd ca scop redresarea debitorului și plata pasivului. Abia în cazul în care acest lucru nu se va realiza se va trece la lichidarea averii debitorului.

Cu numai cîteva zile înainte de începerea dezbaterii proiectului, dar după o întîlnire cu reprezentanții ai FMI, Mircea Coșea a înaintat Camerei o serie de amendamente. Cel mai important vizează includerea regiilor autonome printre societățile ce pot fi declarate insolubile. Coaliția guvernamentală a reușit să respingă propunerea (cu acceptul Guvernului, bineînțeles), în acest fel regiile autonome continuînd să beneficieze de un regim special de protecție din partea statului. Mai mult, afirma în timpul dezbaterilor dl. Varujan Vosganian, Executivul a consolidat tendințele protectioniste față de regiile autonome prin Ordonanța 13, care acordă acestora facilități pentru deblocarea financiară. Deputatul Varujan Vosganian a apreciat totodată că legea devine inaplicabilă atunci cînd atît debitorul cît și creditorul funcționează cu capital majoritar de stat, situație în care debitorul (adică statul) nu va fi de acord să-și vîndă activele pentru a-și plăti datoria față de creditor. În sfîrșit, mai mulți deputați, chiar și din coaliția majoritară, au criticat mecanismele greoaie în declanșarea falimentului. PSDR a venit cu un amendament de ultimă oră, prin care încerca să împace și pretențiile FMI. Astfel, ei au cerut ca procedura aplicabilă regiilor autonome în cazul insolabilității să se stabilească printr-o altă lege, în acord cu regimul juridic al proprietății.

Legea caselor naționalizate – în dezbaterile Camerei

Joi 23 martie, proiectul Legii caselor naționalizate a intrat în dezbaterile Camerei Deputaților. Adoptat de Senat încă din sesiunea trecută, proiectul prevede restituirea unui singur apartament din cele confiscate, dar numai dacă este locuit de fostul proprietar sau de moștenitorii acestuia. Pentru apartamentele nerestituite, foștii proprietari ar urma să primească despăgubiri. Valoarea totală a apartamentului restituit în natură și a despăgubirilor în bani pentru cele nerestituite nu va putea depăși suma veniturilor salariale medii pe economie ale unei persoane pe o perioadă de 20 de ani, calculată la data stabilirii despăgubirii. În schimb, legea creează facilități impresionante pentru chiriași. Astfel, ei vor putea să cumpere – cu plata integrală sau în rate – apartamentele în care locuiesc.

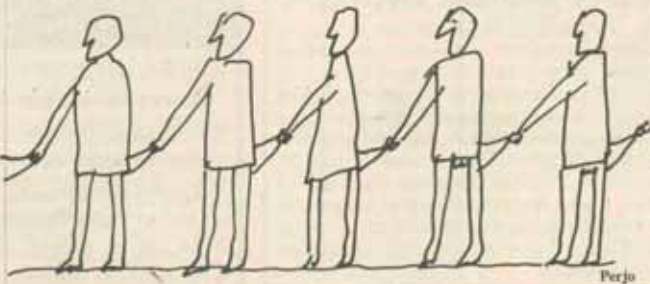
În cazul vînzării în rate a apartamentului către chiriaș, acesta va avansa, la încheierea contractului, minimum 10% din prețul apartamentului (față de 50% cum apărea în varianta adoptată de Senat), iar ratele lunare pentru achitarea lui integrală se vor egala pe o perioadă de 20 de ani, cu o dobîndă reprezentînd jumătate din dobînzile stabilite anual de BNR. În plus, Comisia juridică a Camerei a propus un amendament prin care hotărîrile judecătorești definitive privind restituirea unor imobile vor putea fi atacate nu numai de Ministerul Public, ci și de către părți sau chiar de orice persoană interesată, în termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a legii.

Parlamentarii din coaliția majoritară au apreciat proiectul ca reparativ și just, iar ministrul Justiției, Gavril Iosif Chiuzaian, a declarat că restituirea integrală nu este posibilă și nici oportună.

„Proiectul legii caselor naționalizate este un tirg politic oneros. Prin distribuția quasi-gratuită a acestor imobile către chiriași, Puterea încearcă să-și cumpere electoratul și să-și creeze clientela politică”, a afirmat tranșant deputatul Varujan Vosganian.

RALUCA STROE-BRUMARIU

CONTRACTUL COLECTIV DE FALIMENT



Perjo

DECLARAȚIE PAC

Partidul Alianței Civice își exprimă întreaga solidaritate cu studenții, elevii și cadrele didactice de la Universitatea și școlile din Chișinău, care cer menținerea studiului istoriei românilor în învățământul din Republica Moldova.

Existența statală de sine stătătoare a Republicii Moldova nu implică în nici un caz ștergerea unei istorii comune și revenirea la defăimările caracteristice perioadei sovietice.

Comitetul Național
al Partidului Alianței Civice

Săptămână DE SCURT politică

(Urmare din pagina 3)

SÎMBĂTĂ 25 MARTIE

● Primal Congres PNL-CD

Cu majoritate de voturi și în absența unui contracandidat, Nicolae Cerweni a fost reales președinte al PNL-CD, la primul congres al acestui partid. Au fost adoptate unele modificări ale statutului și o nouă structură de conducere. Nicolae Cerweni s-a pronunțat pentru unificarea liberă.

● Comitetul Național al PAC

Membrii Comitetului Național al PAC au hotărât să lanseze o Declarație-Apel „de solidaritate și demnitate” către toate partidele din Opoziție, în care să precizeze că PAC nu renunță la atitudinea sa de partid opoziționist. Strategia PAC pe termen scurt ar fi activitatea independentă, iar pe termen lung găsirea unor alianțe posibile pentru viitoarele alegeri.

● Adunare țărănească la Iași

La inițiativa filialei PNTCD, la Iași s-a desfășurat o mare adunare țărănească. Vorbitorii (printre care Corneliu Coposu și Emil Constantinescu) au cerut modificarea de urgență a Legii fondului funciar, apreciată ca o „lege a colectivizării”. În acest sens, a fost adoptat un memoriu care, înaintat Camerelor parlamentare, va deveni proiect de rezoluție.

LUNI 27 MARTIE

● PNTCD infirmă eventuala participare la guvernare

„Opoziția va participa, eventual, la guvernare doar în condițiile impuse de alina”, au declarat liderii PNTCD. După ce sîmbătă Emil Constantinescu lansase în cadrul Congresului PNL-CD un pronostic privind posibilitatea participării la Opoziție la guvernare în circa 1-2 luni, purtătorul de cuvânt al PNTCD a estimat că este previzibilă o remanieră, dar, oricum, Opoziția nu va accepta acest lucru decît în condițiile deținerii principalelor pîrghii ale puterii. Pînă acum nu s-au desfășurat negocieri în acest sens.

● Guvernul despre greva de la Metrou

Premierul Nicolae Văcăroiu a apreciat în ședința de Guvern că pagubele produse de greva de la Metrou vor fi suportate de către cei vinovați. Secretarul de stat Șerban Mihăilescu a arătat că liderii sindicali au obstrucționat permanent negocierile cu patronatul. Sindicaliștii de la Metrou solicită în principal majorarea salariilor cu 40 la sută. Tot în ședința de Guvern, Viorel Hrebenciuc a afirmat că în spatele grevelor din țară se află interese politice majore, „care vor să demonstreze că România nu este o țară stabilă”.

Rubrică realizată de MARIAN CHIRIAC

Expresul de marți 4

28 martie-4 aprilie

● „Expresul de marți” vă dezvăluie că, începînd din 1990, Organizațiile Teroriste Libiene s-au datat intens la racolări de cetățeni români ● amănunte inedite despre ascensiunea lui Virgil Astalș Măgureanu, aflate din satul său natal ● de la Paris, Mihai Musculescu, mason de grad 33, declară în exclusivitate „Expresul de marți” că masonii români din capitala Franței au trecut la ruși ● scandaluri din viața intimă a VIP-urilor: în acest număr despre cele trei soții ale celebrei Cindy Crawford ●

CRONICĂ SINDICALĂ

MARTI 21.03.1995

● Sindicaliștii veniți din toată țara (Porțile de Fier, Paroșeni, Deva, Constanța, Ploiești, Pitești, Titu, Timișoara, Suceava), reprezentanți ai sindicatelor din RENEL, Romgaz, Petrom, Telecomunicații, Radiolocații etc. - afiliate la CNSLR-Frăția -, METROREX, Romtelecom și Poșta - afiliate la BNS - și sindicate independente au protestat în Piața Revoluției față de ordonanța de urgență emisă de Guvern pe data de 3 martie, care blochează creșterea salariilor pe 1995.

„Considerăm această ordonanță ca fiind neconstituțională. Măcar o creștere cu 8,3%, care ar aduce salariul real la nivelul salariului real din 1992, ar fi decentă”, spune Valentin Mocanu, șef Departament Social la CNSLR-Frăția.

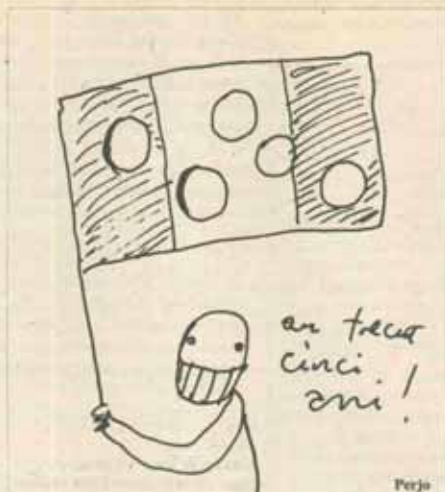
Liderii județeni ai CNSLR-Frăția au purtat discuții cu parlamentarii locali despre această ordonanță de urgență. Majoritatea parlamentarilor care nu au fost de acord cu lista de revendicări au fost cei aparținînd PDSR.

● La SC „Mecanica” - Tîrgu-Secuieș, județul Covasna, cei 1.300 de salariați au intrat în grevă pe termen nelimitat.

JOI 23 MARTIE

● În Piața Revoluției s-au strîns peste 30.000 de sindicaliști membri ai BNS, care au protestat față de ordonanța de urgență 1/1995. Cîteva mii de oameni s-au îndreptat către Palatul Victoria, într-un marș spontan, neautorizat.

„Nu am cerut să discutăm cu premierul Văcăroiu, pentru că de patru ani de zile, fie cu Stoiljan, fie cu Roman, fie cu Văcăroiu, numai de discuții am avut parte. O hotărîre adoptată de mitingul care s-a transformat în Congresul Extraordinar al BNS este de a acorda Guvernului un răgaz de 30 de zile pentru a satisface revendicările pe care le-am avut, în caz contrar chemăm toată mișcarea sindicală din România pentru a transforma țara într-o nouă Republică și a-i da jos”, a spus Matei Brătianu, vicepreședinte al BNS.

Adevărul literar și artistic,
nr. 262

- Un antimodel: Nae Ionescu - eseu de Cornel Ungureanu
- Două perspective asupra lui Ion Barbu: Romulus Vulpescu și Laurențiu Ulici
- „Umbra poetului” de Cristian Tudor Popescu
- Oscarul - se poartă inocența
- Revistele de cultură: o nouă prigoană?

● Craiova - Peste 10.000 de sindicaliști afiliați la BNS au protestat față de ordonanța de urgență emisă de Guvern.

● Iași - 10.000 de sindicaliști au scandat „Jos Văcăroiu”.

● Brăila - Piața Prefecturii a fost ocupată de 5.000 de salariați de la uzinele „PROMEX”.

● Satu-Mare - Grevă de avertisment la SC „Unio” SA.

● Sfîntu-Gheorghe - Peste 4.000 de sindicaliști, membri ai BNS, au protestat în fața Prefecturii Covasna.

● Joi seara, Delegația Permanentă a PDSR a stabilit ca membri ai conducerii PDSR să discute cu reprezentanții Executivului, în scopul modificării ordonanței 1/1995.

LUNI 27 MARTIE

● Lucrători de la metrou, membri ai sindicatului USML, au intrat în grevă între orele 4 și 16, pe o perioadă nelimitată, pînă cînd reprezentanții sindicatului vor ajunge la o înțelegere cu Guvernul.

EMANUEL NEACȘU

La închiderea ediției

● Greva de la metrou a continuă.

● Curtea Supremă de Justiție a decis, marți, 28 martie 1995, ora 13, suspendarea grevei de la Metrou cu termen de 45 de zile. La USML s-a intrat în Consiliul Executiv, oamenii urmînd să hotărască dacă greva va continua și miercuri 29 martie.

Liderul USML, Ion Rădoi a spus: „Prin declarația Guvernului de luni 27 martie, situația a devenit deosebit de tensionată. Nicolae Văcăroiu ne-a acuzat că facem politică. Politica e mișcarea premicrului care dorește ca Metroul să treacă din subordinea Ministerului Transporturilor în subordinea Primăriei. PDSR vrea să scape de responsabilitate știind fiind că în Primărie sînt oameni din mai multe partide”. (E.N.)

ERATĂ

Din cauza orei înaintate la care a fost lucrată „Ediția specială -22-” din 22 martie a.c. (interiorul numărului 12/22-29 martie), în care a apărut Programul electoral al d-lui Paul Goma - „Către compatrioți” - și comentariul „O mare parte dintre cetățenii României nu sînt cetățeni” semnat de dl. Traian Ungureanu, s-a produs o desincronizare între compartimente, fapt care a generat numeroase greșeli de corectură - pentru care cerem scuze atât autorilor, cît și cititorilor. Le semnalăm în cele ce urmează pe cele care ar fi putut denatura sensul.

În loc de cele apărute, se va citi:
Pagina 2, coloana I: r. 72 - mi-a plăcut.
Pagina 2, coloana II: r. 32 - cum vorbește.
Pagina 2, coloana III: r. 35 - urmaș; r. 52 - de a mai lucra; r. 86 - nici istoria”.

Pagina 3, coloana I: r. 15 - unor legi; r. 17 - vor pedepsi.
Pagina 3, coloana II: r. 20 - (...) interesul Rusiei; vinovați de a fi umiliți, persecutați, șantajați și obligați la delatatione; vinovați de (...); r. 28 - ci in... interesul.

Pagina 3, coloana III: r. 2 - aceasta justiția imanentă?; r. 13 - mană cerească; r. 44 - fiindcă nu știm mai nimic; r. 51 - Românii îl vor accepta. La pagina 4, finalul comentariului „O mare parte dintre cetățenii României nu sînt cetățeni” semnat de dl. Traian Ungureanu, se va citi astfel (sublinierea marchează rîndul lipsă din textul apărut):
„Tot România este țara în care există 9 servicii de informații. Și dacă într-o zi o să le vină ideea să facă ceva (sau dacă într-o zi vor fi forțate să facă ceva), atunci în ce ne putem aștepta? La 1.000 de cazuri Frumusanu. La 2.000. La 5.000. Și la 5.000 de mame făcute idioate. Într-o țară în care legea nu funcționează, probabil că la asta ne putem aștepta. Și, în același timp (probabil seara), vom afla că am intrat în Europa.”

VLADIMIR TISMĂNEANU

O sărbătoare intelectuală: Correspondența Hannah Arendt-Mary McCarthy

Un adevărat eveniment editorial și intelectual l-a constituit în ultimele luni apariția volumului de corespondență dintre Hannah Arendt și Mary McCarthy¹⁾, două fascinante figuri culturale ale Americii. Hannah Arendt (1906-1975) a fost una dintre personalitățile de vîrf ale filosofiei morale și politice din acest veac. Printre cărțile care i-au garantat celebritatea și influența aș menționa *Originile totalitarismului* (publicată și în traducere românească de Editura Humanitas), *Eichmann la Ierusalim: Eseu despre banalitatea răului, Despre revoluție, Viața spiritului* (*The Life of the Mind*). Născută în Germania, strălucită elevă a lui Martin Heidegger (fără, în anii dinaintea instaurării nazismului) și prietenă timp de decenii a lui Karl Jaspers, Hannah Arendt a articulat o viziune proprie asupra crizei moralității în secolul XX, catastrofelor totalitare, prăbușirii vechii ordini etice occidentale, ca și asupra formelor și posibilităților de renaștere a spiritului în cadrul experiențelor de democrație directă inspirate de tradițiile polisului grecesc. Categoriile propuse de ea, inclusiv distincțiile dintre mase, gloate și elite, au devenit termeni clasici de referință în filosofia politică. Mary McCarthy (1912-1989) a fost o romancieră și eseistă de prim rang, direct implicată în marile dileme și confruntări intelectuale și politice care au marcat ascensiunea, gloriile și declinul grupului format în jurul faimoasei *Partisan Review* (în urmă cu câteva luni s-au sărbătorit la New York 60 de ani de când criticul William Phillips s-a aflat neîntrerupt la conducerea acestei prestigioase și adeseori controversate reviste, devenită ea însăși un fel de mit al elitelor americane). Să amintim printre numele care au colaborat de-a lungul anilor cu eseuri, beletristică sau poeme pe Dwight Macdonald, Lionel și Diana Trilling, Philipp Rahv, Delmore Schwartz, Saul Bellow, Norman Mailer, David Riesman, Ignazio Silone, Albert Camus, Susan Sontag, și lista „vedetelor” rămîne încă departe de a fi completă. Fiind vorba de două dintre colaboratoarele permanente (fiecare pînă la un moment de ruptură, de obicei declanșată de ceea ce ele percepeau drept „trădări” ori „lovituri sub centură” din partea conducătorilor lui *Partisan Review*), recent publicata carte ne oferă în chip generos momente de satisfacție istorică și estetică: de-

venim martorii marilor frământări legate de Congresul pentru libertatea culturii și conflictul dintre liberalii anticomuniști și adversarii lor, nu mai puțin liberali, însă anti-anticomuniști (între aceștia din urmă, chiar Mary McCarthy). Participăm la câteva din principalele scandaluri culturale ale epocii, ca de pildă publicarea romanului à cîef *The Group* de Mary McCarthy, cu imensul său succes de piață și cu reacțiile ulcerate și vindicative ale altor mandarinii culturali care s-au recunoscut în carte. În același sens, aflăm despre profunda traumă resimțită de Hannah Arendt datorită insidioaselor ori pur și simplu vulgarelor atacuri dezlănțuite împotriva ei după publicarea serialului scris pentru revista *New Yorker* și apărut ca volum în 1963 sub titlul *Eichmann la Ierusalim: Eseu despre banalitatea răului*. Nu a existat cerc intelectual ori revistă culturală în epocă în care să nu se discute, adeseori în chip pasional, ori de-a dreptul isteric, ceea ce unii considerau ofensa supremă: prezentarea răului (deci a genocidului nazist, oroaia în forma ei absolută, a perfecțiunii asasinatului tehnocratic) ca apoteoză a banalității, a de-spiritualizării ultime și definitive ori, poate, a năruirii ego-ului moral despre care vorbeni cîndva Immanuel Kant, o dată cu triumful unui model politic bazat pe înregimentare, tehnologie, supunere și randament. Pentru Arendt era vorba de dispariția „puterii de judecare”. Eichmann, ca și ceilalți călăi nazisti ori stalinisti, afirma Arendt în cartea ei, nu erau motivați de angajamente ideologice militante. Dincolo însă de problema distincției dintre radicalitate și banalitatea răului, criticii Hannei Arendt accentuau cu ne-dismulată maliție controversatele ei opinii privind responsabilitatea anumitor cercuri evreiești din statele ocupate de Germania nazistă în probleme legate de organizarea deportărilor. Ceea ce se dorea a fi o simplă și onestă căutare a adevărului istoric apărea unor critici inflamați și vituperativi drept o transgresiune morală, o sfidare a memoriei victimelor Holocaustului. Correspondența cu Mary McCarthy luminează atitudinile Hannei Arendt în aceste momente de cumpănă, derută, amărăciune și chiar supliciu emoțional. Cele două prietene își comunică cu extremă sinceritate frământările, indignările, revoltele. Tulburată și chiar jignită de o

recenzie agresiv-sarcastică în *Partisan Review* despre cartea Hannei, Mary McCarthy răspunde cu o replică devastatoare, demonstrînd că era vorba de o lucrare unică prin originalitatea intuițiilor istorice și intensitatea reflecției morale.

Cartea de care mă ocup este un adevărat rezervor de informații, anecdotă și chiar „birfe superioare” (elegant exprimate, desigur) despre atmosfera intelectuală a anilor '50 și '60. Devenim noi înșine martori și aflăm o multitudine de elemente inedite despre polemicele și conflictele politice și culturale ale epocii. Cele două prietene corespundează, se informează și comentează pe larg războiul din Algeria, Comitetul pentru cercetarea activităților anti-americane, apariția lui *New York Review of Books* și scindarea intelectualității new-yorkeze, războiul din Vietnam, mișcările studențești și geneza Noli Stingi. Sintem introdusă fără reticente în viețile lor publice și particulare: divorțul lui Mary McCarthy (al treilea și ultimul, nevrotic, dificil, dar deschizător de drumuri pentru fericirea ultimei căsătorii cu diplomatul american James West), prietenia Hannei Arendt cu Jaspers, dar și relația destul de ambivalentă cu Heidegger, întîlnirile cu Jean-Paul Sartre, Raymond Aron, Nathalie Sarraute, opiniile celor două despre noul roman francez, literatura lui Günther Grass, idiosincrazia Hannei Arendt la adresa romanilor lui Vladimir Nabokov (pe care Mary McCarthy le recomanda cu fervoare), mari idei și cărți devenite faimoase sînt scrutate necontenit. Arendt este prezența filosofică, jucînd un rol aproape socratic, McCarthy acceptă condiția discipolului, a ucenicului întru metafizică. Dincolo de aceste circuite raționale, există un curent subteran de profundă iubire, o stare de febrilitate afectivă care animă acest fabulos spectacol al unei prietenii între două spirite pe cit de înrudite, pe atît de diferite. Nu întîmplător, după dispariția Hannei Arendt, deși aflată la apogeei unei splendide cariere, Mary McCarthy și-a dedicat ultimii ani editării și publicării operei postume a celei în care a știut să observe misterioasă și atît de rară întreprindere dintre gîndirea poetică și aceea filosofică. Să spunem în încheiere că volumul conține numeroase pagini de încîntătoare proză, seducătoare portrete umane și, mai ales, neuitabile mini-eseuri filosofice despre atînga și dreapta politică, nazism și stalinism, socialism și existențialism, criza democrațiilor liberale, compasiune, desperare, demnitate, identitate și fericire umană. Pe scurt, Hannah și Mary, observatoare lucide și dezinhibate ale condiției umane, au onorat ceea ce se poate numi datorința intelectualului de a nu-și renega contractual cu ideea de adevăr.

Washington DC, 20 februarie 1995

¹⁾ *Between Friends: The Correspondence of Hannah Arendt and Mary McCarthy 1949-1975* (New York: Harcourt Brace & Company, 1995)

Dialog în negru *



Vinea Messepalast
februarie-mai 1995

Cumperi un bilet. Scump. Ești rugat să aștepti pînă la ora indicată pe bilet. Nu înțelegi. Te așezi la o masă. Observi. Grupuri gălăgioase care-și aleg bastoane albe. Și cîțiva indivizi care se comportă ciudat. Realizezi că sînt orbi. Rînd pe rînd, grupurile intră pe o ușă.

Îți vine rîndul. Îți iei un baston. Te alături unui grup și te întreții cu ghidul - orbul tău. Și intri. În negru. 45 de minute în negru absolut. Toate reperiile se prăbușesc. Nu vezi nimic. Îi înviezi pe ghid că e orb și, cumva, e în elementul lui. Vocea ghidului devine singurul punct stabil în spațiu. Ca și spatele celui din fața ta, de care te agăți cu un deget. Și cu disperare. La început hazlie, experiența de a nu vedea devine dramatică, pe-

măsură ce ambianța este mai complicată. Din „parc”, unde „recunoști” vîntul, riul, copacul, podul, ajungi în „oraș”, unde zgomotele bruiază vocea ghidului, în magazin și apoi în bar. Ești învățat să te descurci. Începi să bastonul e o unealtă extraordinară. Și bați disperat în stînga și în dreapta, delimitînd un spațiu pe care nu-l vezi și nu-l simți. Atunci însă cînd, cu bastonul în mînă și brațul întins, nu atingi nimic, atunci... Raportul e complet inversat. Tu ești cel stingaci, nepricteput, care se izbește, care răstoarnă, care calcă pe picioare. Ai sta pe loc, dar te ții disperat după vocea ghidului. Fără orb ai fi pierdut, anihilat. Nu-ți e de folos nici o deprindere, nici o cunoștință. Înțelegi ce agresivă e lumea în care trăiești cînd intri într-un bar, printre mese, cu muzica urînd și ești invitat să consumi o băutură, s-o plătești, s-o bei și chiar să dansezi, adică să te comporti normal, cum ar trebui să se comporte orbi...

45 de minute în care ai fost orb pot să te ajute să vezi altfel lumea.

• Fotografiati cu infraroșu, vizitatorii-văzători au ochii larg deschiși. Cit mai larg.

Singurul care nu „jese” din instalație este ghidul. El nu-și depune bastonul la ieșire, nu-și împărtășește zgomotos impresiile. El rămîne în negru.

* Dialog în negru este o instalație de artă (!) de Dr. Andreas Heinecke și Uschi Hollerbach (Frankfurt), care re-crează, cu ajutorul unor sofisticate mijloace audio, diverse *environment-uri*. Bucurîndu-se de un succes enorm, instalația e itinerantă din 1989 în Berlin, Paris, München, Bruxelles.

Exemplu de muncă în echipă (doctor-artist), instalația are un precis scop social. Ea permite accesul într-o lume ne-văzută tocmai pentru a o face vizibilă. Într-o societate preocupată să dea șanse egale tuturor membrilor ei și care acordă o grijă specială handicapților (vezi adaptările arhitecturale, ale mijloacelor de transport în comun etc.), instalația ajută majoritatea să înțeleagă de ce ea trebuie să suporte costurile de integrare a minorității. De pildă, sistemele de ghidare audio la trecerea străzii nu vor mai părea excentricități costisitoare unor vizitatori ai dialogului în negru.

DAN PERJOVSCHI

un radio actual

În fiecare zi, de luni pînă vineri, puteți auzi la Radio Total, între orele 22.00-24.00:

TALK-SHOW-uri
LIVE

FM 94,2 MHz

TOTAL

Telephone: 631.21.99-631.56.45

Luni: Off-side - Ioan Chirilă
Marți: Cîinele de pază - Cornel Nistorescu
Miercuri: Punct și virgulă - Carmen Bendovschi
Joi: Fiți întreprinzători - Bogdan Teodoru
Vineri: Taxiul de Noapte - N.C. Munteanu

Cred într-o opoziție a principiilor, nu a luptei pentru puterea în sine

INTERVIEU

 realizat de
Laura Toma

La distanță de 4 ani, și luând în seamă evoluția AC și PAC, dintre opțiunile posibile în 1991 (AC - mișcare civică, AC - partid și scindarea AC - PAC), care ar fi fost cea mai bună soluție?

Cea mai bună soluție ar fi fost nedivizarea Alianței Civice și intrarea ei în întregime în Convenție (la acea dată, Convenția Națională pentru Instaurarea Democrației). Este ciudat - și numai lipsa noastră de experiență politică și prejudecata atît de păguboasă a despărțirii civicii de politic sînt de vină - că nimeni nu s-a gîndit la această soluție, cînd singurul scop al creării PAC a fost acela de a muta impactul public al Alianței în domeniul electoral, de partea Convenției. În acest scop, și pentru ca eficiența să fie maximă, partidul creat a primit chiar numele Alianței Civice și a fost înscris imediat în Convenție. Abia mai tîrziu (și pentru că impactul public rămăsese în continuare un apanaj mai ales al formațiunilor civice) s-a găsit, la începutul anului 1992, soluția actuală Convenției Democratice, care cuprinde nu numai partide, ci și formațiunile civice preluate din fostul Forum Democratic Antitotalitar. S-a ajuns astfel ca Alianța Civică să facă ea însăși parte din Convenție, ceea ce, dacă s-ar fi întîmplat de la început, ar fi fost mai simplu, mai eficient și s-ar fi evitat nu numai divizarea, ci și risipirea unor importante energii politice și sufletești.

Să înțelegem că după opinia dvs. ar fi fost mai bine ca acest incontestabil capital politic al AC să nu fie fructificat prin înființarea unui partid politic?

Nu să nu fi fost fructificat, ci să fi fost fructificat mai bine, prin trecerea lui direct asupra Convenției.

Cum vedeți astăzi investiția de încredere pe care ați făcut-o în 1991 propunînd și votînd conducerea PAC de la acea dată, conducere care este răspunzătoare de destul actual al PAC?

Aș putea să răspund: ca pe o naivitate. Dar ar fi prea simplu. În fapt, investiția de încredere nu a fost făcută într-un mod nesocotit, ci cu două condiții stabilite printr-un protocol. Cele două condiții au fost: a) cele două formațiuni - cea civică și cea partidică - să rămîină legate printr-o formulă organizatorică; b) pînă la primul congres PAC (care a avut loc abia în 1993), membrii PAC să se recruteze dintre membrii AC (în momentul creării partidului doar 20% din membrii Alianței trecuseră la partid). Prima condiție era menită să dea soliditate noului născut, cea de-a doua să-l ferescă de infiltrări. Naivitatea noastră, atîta cîtă a fost, a constatat în faptul că nu ne-am impus să avem un cuvînt dat și consfințit prin voturi poate fi călcat cu atîta lipsă de scrupule. Încălcare aproape imediată a celor două condiții a dus în mod automat, pe de o parte, la ruperea oricărei legături între cele două formațiuni și, pe de altă parte, la infiltrarea și la schimbarea oamenilor de decizie (nu întotdeauna aleși) ai partidului. De ce ne-a fost frică n-am scăpat.

Ce credeți despre decizia PAC de a ieși din Convenția Democratice?

Nu cred că este o decizie a majorității membrilor PAC. De altfel, a fost luată într-o ședință la care nu participau președinții filialelor. Mă tem însă că membrii de rînd ai partidului (mă gîndesc mai ales la cei proveniți din Alianță) au fost prea traumatizați de diversele lupte și evoluții de cabinet pentru a mai reacționa altfel decît prin deprimare și renunțarea la implicarea politică.

Dar despre decizia AC de a retrage PAC-ului încrederea politică și numele împrumutat?

Mi se pare firesc ca partidul ieșit din Convenție să nu se mai numească impropriu „al Alianței Civice”, adică al nostru, și sper din toată inima că se va găsi cît mai curînd un nume potrivit cu actuala sa realitate, fără ca în ceea ce ne privește să mai fie nevoie de alte eforturi pentru a pune capăt confuziei. Din păcate, ultimele declarații ale liderilor PAC au demonstrat că această confuzie le este prea profitabilă pentru a renunța la ea.

Refuzul de a renunța la numele Alianței este, de altfel, recunoașterea faptului - remarcat adesea de comentatorii sondajelor de opinie - că în fața electoratului confuzia între AC și PAC este unul dintre atuurile acestuia din urmă.

Totuși, în PAC, există mulți oameni de bună-credință (din AC sau nu). Nu credeți că propunerea AC de a retrage numele partidului, pe de-o parte nedreptățește majoritatea membrilor PAC, iar pe de altă parte întretine o stare de tensiune și frustrare care alimentează disensiunile din Opoziție și (în ultimă instanță) servește Puterii?

Încă din decembrie 1992, în urma neînțelegerilor apărute în relațiile bilaterale, au fost voci din filiale care au cerut, la Congresul al II-lea al Alianței, ca PAC să fie rugat să-și schimbe numele. Vă amintiți, poate, cum am luptat să zădărnicesc acea moțiune. Cererea schimbării numelui s-a repetat în decembrie 1993, la Congresul al III-lea de la Alba Iulia, la Consiliul Director ținut în iulie 1994 la Ploiești, la Consiliul Director din octombrie 1994 la București. La cîteva zile după acesta din urmă, a avut loc o întîlnire cu întreaga conducere PAC, unde s-a convenit că PAC nu va ieși din Convenție (am înțeles că umărul pus de noi la acea decizie a fost atunci hotărîtor). O dată cu ieșirea PAC din Convenție, lucrurile au devenit însă ireversibile: protestele din filiale și din conducere au fost reînnoite și s-a dat publicității declarația cerută de doi ani și jumătate. De data aceasta, logica ei este de necontestat. Pentru că Alianța nu a fost o sumă de membri fondatori dintre care unii au plecat și alții nu, ci o sumă de idei fondatoare, care au rămas ne schimbate, la fel de necesare acum, ca și acum 4 ani, și împotriva cărora s-a înscris evoluția PAC. Cît privește folosul adus Puterii, întrebarea trebuia pusă mai demult celor care au făcut tot ce au putut pentru a rupe unitatea Convenției, nu celor care s-au zbatut cu disperare să o mențină.

Care este rolul actual al AC în CDR?

Banal, la această întrebare, răspunsul este: de liant și catalizator, ceea ce nu pare nici prea dificil, nici foarte important. În fond, conținutul acestor cuvinte a fost destul de adesea dramatic și nu rareori încărcat de amară ironie. Pot să vă dau un singur exemplu: pe parcursul acestor ultime luni, pe cînd unele partide din Convenție erau ocupate cu organizarea unor conferințe de presă în care să ceară marginalizarea noastră sau a unor ședințe de comitate directe.

pentru a vota părăsirea Convenției, noi încercăm să contracărăm îngrozitoarea impresie pe care această agitație o făcea asupra electoratului, bătînd în fiecare sîrșit de săptămîină satele și orașele, organizînd dialoguri cu țărani, răspunzîndu-le la întrebări, dîndu-le consultații juridice și medicale; sau - pentru că departamentele Convenției nu puteau funcționa din cauza aceluiași agitației sterile - le-am reorganizat în cadrul Alianței, pregătînd analize și studii pentru viitorul program. De altfel, poate că cel mai important rol al Alianței în Convenție este acela de a atrage atenția oamenilor politici asupra adevăratei realități, realitate de care propriile cariere și ambiții tind să-și izoleze și să-și desprindă. În mod paradoxal, această legătură cu lumea faptelor asigură și o legătură mai corectă cu lumea ideilor.

Există și alte formațiuni politice, cu excepția CDR, care să reprezinte în acest moment o opoziție politică viabilă în România? Numiți-le, vă rog.

Dacă vă referiți la partidele din ipotezică - nu-mi vine altă formulă - „Mare Coaliție”, există. Eu cred însă (asta e valabil și pentru CDR) într-o opoziție a principiilor, nu numai a luptei pentru puterea în sine. Oricum, sper ca între CDR și celelalte forme de opoziție să nu mai continue polemicele atît de păgubitoare pentru toată lumea, derzolvîndu-se modalitățile de colaborare în actualul și viitorul Parlament.

Care credeți că sînt efectele electorale ale actualelor schimbări din CDR?

Confuzia din ultimele luni a deziluzionat și a deprimat multă lume. Să sperăm că ultimele clarificări, chiar dacă amare, au produs efectul contrar. Oricum, nu cred că cei care au votat, sau aveau de gînd să voteze, cheia în cerc nu o vor vota în oval sau pătrat. Cred că din punct de vedere electoral ultimele întîmplări vor avea urmări neglijabile. Greu de neglijat este doar tristetea produsă celor ce sînt cu noi.

Totuși, la această oră CDR apare în ochii electoratului ca o formațiune „coalescentă”. Nu considerați că, în tensiunile care au avut loc (inclusiv în campaniile de presă ale României libere contra PAC), AC a participat într-un fel și ea la ascuțirea conflictelor?

România liberă i-a criticat cu severitate de-a lungul ultimelor luni pe toți liderii Convenției care au subminat unitatea ei. A fost o campanie pentru salvarea unității CDR, nu împotriva PAC, PSDR sau PL '93. În ceea ce privește Alianța, noi n-am atacat pe nimeni și nici măcar n-am răspuns nenumăratelor insulte care au curs peste noi de-a lungul ultimei jumătăți de an în săptămînalele conferințe de presă ale celor 3 partide. Prestația noastră însă - mai legată de realitate decît de jocul politic - și chiar simpla noastră existență în cadrul Convenției au fost resimțite probabil ca un reproș continuu pe care cei vinovați de discordie l-au suportat greu.

Foarte multă lume identifică persoana dvs. cu Alianța Civică. Cum vedeți rolul dvs. în această organizație?

Poate că exagerez, dar nu m-am putut împiedica niciodată să cred că orice conotație politică este de natură să diminueze, nu să amplifice agra unui poet. De aceea am făcut tot ce a depins de mine (inclusiv propunerea rotației la președinția Alianței) pentru a nu avea funcții, titluri, investiții. Dar, indiferent de acest aspect formal, sînt unul dintre cei ce au aprins focul Alianței și care au hrănit-o și o hrănesc cu propria lor viață, să nu se stingă. Pentru că sînt convinsă de necesitatea ei. După cum sînt convinsă de necesitatea sacrificiului la baza oricărei construcții. Cred că e felul meu de a mulțumi celorlalți pentru ceea ce mi-a dat Dumnezeu.



Foto Gina Marin

LANSARE
DE CARTE

Despre bucuria de a fi scriitor și despre drama de a nu putea fi numai scriitor



Foto Emanuel Pătruș

Cred că dacă aș fi venit aici pregătită să țin un discurs și dacă acel discurs ar fi trebuit să aibă un nume, mi-ar fi plăcut să se numească „Despre bucuria de a fi scriitor și despre drama de a nu putea fi numai scriitor”. Dar nu vreau să vă țin un discurs. Oricât ar părea de paradoxal, de fapt eu cred că n-am ținut niciodată un discurs. Mereu am fost doar în situația de a spune ce cred în diverse ocazii.

Aș vrea să vă spun câteva lucruri legate și de această carte, despre ce a reprezentat ea pentru mine, despre destinul ei, care este unul neobișnuit, și despre momentul de acum, în care ea reapare în viața mea și poate chiar o a-o determina.

Mă aflu în fața dumneavoastră cu ocazia apariției acestei cărți, într-un moment oarecum simbolic al existenței mele. Un moment care simbolizează, tocmai prin reîntoarcerea acestei cărți, o încheiere de spirală și poate, cine știe, începutul unui nou ciclu. Cum e firesc, într-o asemenea ocazie, ea este prilej de analiză și de întrebări. Nuvelele, a căror integrală apare acum pentru prima oară în românește, și care au fost publicate anterior în două cărți, una în 1977 și cealaltă în 1982, au apărut atunci cu multe dificultăți și, într-un fel, aproape miraculos. După aceea, peste ani, cartea a apărut în multe traduceri. În diverse țări și de foarte multe ori am fost întrebată: „Cum de au apărut ele în România anilor respectivi?”. În 1982, cartea, care fusese pregătită pentru tipar, a fost oprită și am fost anunțată că tipograful refuză s-o tipărească pentru că denigrează realitatea noastră socialistă. Peste mulți ani, în 1990, când au venit mineri, am avut o clipă sentimentală că trăiesc ceva cunoscut și nu știam la ce din memoria mea răspunde acea venire și mi-am adus aminte: era de fapt aceeași metodă. Ca și în '90, în '82

Reproducem mai jos fragmente din cuvântul Anei Blandiana, cu prilejul lansării cărții „Imitație de coșmar” (Editura DU Style). Au vorbit: Doina Uricariu, directoarea editurii, Emil Constantinescu, președintele CDR, Laurențiu Ulici, președintele Uniunii Scriitorilor, Nicolae Manolescu, directorul „României literare”, președintele PAC.



tipograful erau cei care se opuneau publicării. La fel cum minerii reprimau Piața Universității, nu forțele de ordine. Aceste cărți, ca și multe alte cărți ale mele sau ale colegilor mei, au apărut grație unei solidarizări a cenzurii, dar nu a cenzurii în întregime, pentru că cenzura nu era pur și simplu o instituție în care lucrau câțiva oameni, cenzura era un monstru cu foarte multe capete, o construcție cu multe niveluri. Noi, scriitorii, nu cunoșteam niciodată decât primele trepte ale edificiului. Niciodată n-am știut, deși am fost obsedați de asta și am încercat, prin toate mijloacele, să aflăm câți oameni citeau o carte și cite vize primea ea până să apară. Am cunoscut întotdeauna însă primele trepte ale cenzurii, iar aceste prime trepte erau locuite de scriitori ca și mine. Erau redactorii de la edituri de ale căror referate depindea pornirea pe lungul drum al cărților și nu era indiferent începutul. Acești redactori, care erau colegii noștri,

care ei înșiși ajungeau în situația de a se supune altor redactori, făceau gesturi de-a dreptul eroice atunci când scriau referate în care explicau că este vorba despre cărți care descriu și laudă realizările socialiste ș.a.m.d., fiind, în realitate, era vorba de cu totul altceva. Iar după aceea, după ce doi sau trei redactori aveau acest curaj și și puneau semnătura pe aceste referate (pentru care puteau să plătească cu salariul lor), după aceea puteai să te rogi lui Dumnezeu și să speri că o anumită inerție va intra în joc, că nu toți vor citi sau că nu toți vor fi atât de ticăloși încât să-i denunțe pe cei care deja au făcut aceste referate ș.a.m.d. Până la urmă, unele cărți apăreau. Așa au apărut cărți, publicate în ultimii ani, care, sînt convinsă, vor rezista. De altfel, Nicolae Manolescu știe de cite ori am stat de vorbă, întrebându-ne dacă n-ar fi mai cinstit să nu mai publicăm, pentru că, luptînd pentru fiecare rînd și pentru fiecare pagină din cărțile noastre, și reușind în cele din urmă, uneori, să le publicăm, o dată publicate, ele se transformau automat în niște dovezi că în timpul lui Ceaușescu se pot publica asemenea lucruri, iar noi le vedeam niște argumente vii ale unei libertăți care nu exista în fond, iar noi eram primii care știam că nu există. Aveam însă de ales între această situație în care ne-am scris și ne-am publicat cărțile și întunericul compact. Dacă am fi optat pentru refuzul absolut, pentru refuzul propriei noastre vocații, la ora aceasta n-ar exista literatura română de după război, care conține foarte multe cărți importante.

Aceste cărți de nuvele au reprezentat pentru mine nu numai o formă de artă, ci și o formă de luptă, singura formă de luptă pe care am fost în stare să o inventez și care s-a dovedit, de altfel, destul de eficace. Spuneam că trăiesc un moment simbolic acum, pentru că sînt în situația de a mă întreba dacă nu cumva acea formă de luptă era nu numai mai înțeleaptă, ci și mai utilă.

Aș vrea să mai spun că atunci cînd m-am hotărît să scriu proză am făcut-o într-un mod deliberat, într-un moment cînd realitatea devenise atât de insuportabilă, atât de umiltoare, atât de vulgară și de îngrozitoare încît amenința să spargă recipientele poeziei în care încercam s-o torn. Și atunci, continuînd să scriu versuri, am început să scriu o proză despre care îmi imaginam că va fi realistă, scriînd tot ceea ce am trăit. Încercam astfel să-mi apăr poezia, repartizînd prozei ceea ce era mai îngrozitor. Am fost foarte mirată să aflu că am scris o proză fantastică. Nu mă gândisem niciodată că este fantastică, abia apoi, dîndu-mi seama că nuvelele mele sînt receptate ca povestiri fantastice, am pus pe prima dintre aceste cărți două fraze. Cele două fraze erau: „Fantasticul nu este opus realului, este doar o înfățișare mai plină de semnificație a acestuia. La urma urmei, a-ți imagina înseamnă a-ți aminti că acest recurs la memorie a fost unul dintre mijloacele prin care am încercat să mă salvez, pentru că atunci, ca și acum, am înțeles memoria nu numai ca un drum spre trecut, ci și ca un drum spre viitor, ca singurul fel de a ajunge undeva, mai departe, după ce am înțeles ce am trăit”.

Nu eu eram un scriitor fantastic sau supranatural, realitatea românească, incredibila realitate românească era supra- sau sub-reală.

A consemnat RODICA PALADE



SEMNAL

Fast prelude al cunoașterii de sine, călătoria îi oferă lui Alexandru Vlad – un stilist de clasă, dublat de un moralist cu harul formulărilor memorabile – prilejul de a sonda peisajul natural și cel uman atât în luxurianta lor, cât mai ales în profunzime.

Solaritate și amărăciune, „pitoresc și melancolic”, li-vresc și trăire imediată, reflecție și senzorialitate, exotism și „dor de-acasă”, iată câteva din polaritățile acestui superb roman *sui-generis*.

Radio Tinerimea
68,7 FM
STEREO
Un dușman al singurătății

Drumul către casă – emisiune cuprinzînd informații din viața Capitalei – coordonator Maria Manoliu (de luni pînă vineri, ora 15.00)
Rockada mare – realizator Florian Pittig (marți, ora 22.00)
Cîntăreala cheală – lumea teatrului; noutăți, interviuri, analize – realizator Alin Gălăuțescu (miercuri, ora 17.15)
Turul de veghe – Dezbateri cu lumea presei asupra principalelor probleme ale momentului – realizator, directorul postului Radio Tinerimea, Cornel Ciomăzga (vineri, ora 18.00)
Căutările model – lumea model; perioade, stiluri, manechine – realizator Alin Gălăuțescu (vineri, ora 21.15)
Fără anestezie – invitatul săptămînii în dialog cu directorul postului Radio Tinerimea, Cornel Ciomăzga (sîmbătă, ora 18.00)

„Hedda Gabler“,
in regia
lui
Liviu
Ciulei,
la
„Arena
Stage“,
Washington

Foto: Joan Marcus

Pamela Nyberg
in rolul
Heddei Gabler

Premiera spectacolului cu piesa „Hedda Gabler“ ce a avut loc la jumătatea lunii martie la „Arena Stage“ din Washington a prilejuit spectatorilor posibilitatea de a admira arta marelui regizor român Liviu Ciulei într-o nouă versiune a piesei lui Ibsen.

De altfel, Liviu Ciulei a debutat în Statele Unite acum 20 de ani la acest teatru, cu care a avut ulterior colaborări remarcabile (menționăm „Șase personaje în căutarea unui autor“ de Luigi Pirandello, stagiunea 1988-1989, creație despre care se discută și astăzi, fiind socotită una din producțiile-etalon ale trupei americane).

Umirea publicului în ceea ce privește această nouă producție „Hedda Gabler“ este provocată de portretul personajului principal. În montările tradiționale, Hedda, văzută convențional, este o victimă tragică, reprezentând fie o femeie slabă, inhibată și înspăimântată care în final se sinucide, fie o femeie de acțiune ce conștie scenariu, manipulându-i pe cei din jur și care, incapabilă să scape din aceste încercări și circumstanțe, se sinucide.

Spectatorii din Washington care au venit să vadă o „Hedda Gabler“ tradițională, într-o montare clasică, au fost de-a dreptul șocați. Ei însă n-ar fi trebuit să aibă o astfel de reacție dacă și-ar fi amintit de alte producții ale regizorului român pe scena teatrului american, unde Liviu Ciulei a dezvăluit, de fiecare dată, sensuri noi și neașteptate din dramaturgia clasică.

Din câte am observat, pot asigura cititorul că spectatorii de la avanspremieră, ca și actorii în prima zi a repetițiilor, au fost dezorientați de faptul că Hedda Gabler a lui Ciulei nu este o eroină tragică, icoana feministelor furioase, simbolul opresiunii într-o lume dominată de bărbați. În locul obișnuitei Hedda, spectatorii descoperă un personaj feminin aproape malefic, a cărui sinucidere nu e mai tragică decât cea a lui Adolf Hitler. Într-adevăr, națiștii sînt cheia necesară înțelegerii eroinei lui Ciulei.

Un pian, un set de pistoale (și pasiunea de a le minui) sînt moștenirea pe care generalul Gabler a lăsat-o Heddei. O moștenire cu muzică și pistoale nu este o definiție tocmai rea dată Germaniei din timpul celui de-al treilea Reich; spectatorii piesei, la fel ca și lumea celui de-al treilea Reich, sînt tratați mai mult cu pistoale decât cu pian. Dacă această este intenția lui Ciulei, atunci Pamela Nyberg în rolul Heddei este cit se poate de potrivită: subțire, înaltă, blondă, cu ochi albaştri. Ceea ce impresio-

nează este abilitatea convingătoare a actriței principale de a intruchipa o Hedda rea, distructivă, gata de a manipula pe oricine. Asemeni naziștilor, Hedda își îndreaptă atenția distructivă de la un personaj – fără apărare și slab – la altul: Eilert Lovborg, intelectualul cu cartea sa de preziceri pentru viitor; George Tesman, savantul, soțul ei, ratat și confuz; domnișoara Elvsted, prototipul omului bine intenționat, cu spiritul sacrificiului de sine. Intelectualul este condus la dezastru. Cartea lui cu previziuni cade în minile Heddei; ea se așază veselă în fața sobei și arde pagină cu pagină. Scena evocă amuzamentul și bătaia de joc a naziștilor în faimoasele acțiuni publice de ardere a cărților. În finalul piesei, savantul și domnișoara Elvsted încearcă să construiască împreună un viitor din resturile notițelor intelectualului, ca și cum, stînd pe ruinele Germaniei anului 1945, se chinuie să clădească un viitor din rămășițele unei țări distruse de război. Hedda și Hitler dispar din scenă în bucărele personale, unde se sinucid.

Criticii de teatru au fost și ei parțial dezorientați, iar cronicile lor reflectă acest lucru. Ei au comentat decoreurile și costumele, evitînd orice referire la piesă așa cum e prezentată ea în viziunea regizorului român. Confuzia nu aparține numai spectatorului american. Un prieten român, cu experiență considerabilă în teatru, a ieșit zdrcinat de la avanspremieră pentru presă, afirmînd că în România erau cel puțin trei actrițe care ar fi putut realiza o interpretare mai bună a personajului lui Ibsen decât Pamela Nyberg. Apreciez entuziasmul pentru actrițele române, dar nu-l accept atunci cînd e vorba de un mare regizor. Cine crede că Hedda Gabler a lui Nyberg a fost propria ei creație nu a înțeles deloc rolul regizorului. Cine își imaginează, chiar pentru un moment, sub emoția teatrală, că Liviu Ciulei încredințează un fragment de regie interpretativă sau artistică actriței principale indiferent de pașaport sau limbă maternă dovedește o lipsă de respect pentru rolul unui regizor într-un spectacol de teatru – și pentru Liviu Ciulei în special.

Cu siguranță a fost Hedda Gabler a lui Ciulei și nu a Pamelei Nyberg – și ar fi fost aproape același lucru indiferent cine ar fi interpretat acest personaj.

Dr. ERNEST H. LATHAM, Jr.

(Selecții din cronică spectacolului)

PERIODICE

Marea Neagră –
placă turnantă
a civilizațiilor

Il Mar Nero – Anali di archeologia e storia, Edizioni Quasar di Severino Tognon s.r.l., Roma, Editions de la Maison des sciences de l'homme, Paris – I, 1994 (290 pag.)



Joi 16 martie a.c., la ora 12.30, în Holul de Marmură al Facultății de Istorie a Universității București, a avut loc lansarea volumului Il Mar Nero. La festivitate au participat academicieni, profesori universitari, cercetători, studenți, persoane interesate. Alocuțiunile de întâmpinare și prezentare a publicației au fost rostite de Prof. Dr. Zoe Petre, Decanul Facultății de Istorie, Prof. Dr. Șerban Papacostea, Directorul Institutului de Istorie „N. Iorga” și Prof. Dr. Petre Alexandrescu, Directorul Institutului de Arheologie „Vasile Părvan” al Academiei Române.

Rod al inițiativei celor doi directori ai săi – Prof. Dr. Petre Alexandrescu și Prof. Dr. Șerban Papacostea – și finanțată de Editura Quasar împreună cu „Maison des sciences de l'homme Il Mar Nero”, se prezintă ca o publicație modernă, de înaltă calitate care să-i asigure o rapidă inserție în circuitul științific internațional: condiții tipografice excelente, un comitet științific ce reunește nume de prestigiu ale cercetării istorice internaționale, redactarea lucrărilor în una din cinci limbi de circulație: italiană, franceză, germană, engleză, spaniolă.

Revelind o concepție managerială modernă, revista își oferă paginile unor studii interesant de spațiu pontic și rezonanță sa în istoria universală. Domeniile de cercetare cărora se

adresează nu se limitează la arheologie și istorie stricto sensu, ci, printr-o remarcabilă deschidere, și unora înrudite: geografie, topografie și demografie istorică, istorie economică, geopolitică, filosofia istoriei.

Primul său număr cuprinde trei secțiuni: migrații și Marea Neagră, coloniile grecești, Marea Neagră genoveză, iar printre autori descoperim, cu plăcere, numele lui G. Kossack, V. Yu. Murzin, S.A. Skory, A.V. Simonenko, M. Alexandrescu Vianu, R. Baladié, A. Avram, P. Alexandrescu, G. Pistarino, O. Iliescu, V. Ciociltan, Ș. Papacostea.

Partea introductivă a volumului conține un cuvînt înainte semnat de cei doi directori. El conturează contextul care a favorizat materializarea acestei inițiative: căderea regimurilor totalitare și implicațiile recent dobîndite libertăți a exprimării opiniei, comunicării și circulației informației în cercetarea istorică, pe de o parte; pe de altă parte, restituirea funcției de adevărată „placă turnantă” a continentului euroasiatic pe care, dintotdeauna, în condiții de libertate, Marea Neagră și ținuturile învecinate le-au îndeplinit. În același capitol, M. Balard semnează o evocare: „Gh.I. Brătianu, Historien de la Mer Noire”. Figurii și operei savantului și omului politic român, mort în închisoarea de la Sighetul Marmarței la 26 aprilie 1953, le sînt,

încă o dată, recunoscute dimensiunea și perspectiva cu adevărat universale. Marea Neagră, primă sinteză modernă asupra bazinului pontic realizată în istoriografia română, a fost redactată în limba franceză în perioada de domiciliu forțat pe care Gh.I. Brătianu a parcurs-o înainte de întemnițare, încheiată în 1948. Lucrarea a văzut lumina tiparului abia în 1969, la München (Gh.I. Brătianu La mer Noire. Des origines à la conquête ottomane, Societas Academica Dacoromana, Acta Historica IX, Monachii 1969), iar în limba română a apărut 20 de ani mai târziu (Gh.I. Brătianu, Marea Neagră. De la origini pînă la cucerirea otomană, ed. V. Spinei, Ed. Meridiane, seria Biblioteca de artă, 1988 (2 vol.).

Gh.I. Brătianu a fost cel care a restituit Mării Negre, acestei mări „aproape închise”, dimensiunea universală: „datorită marilor fluvii care se varsă în ea din adîncurile stepei sau din masivele Europei Centrale, datorită rețelei multiple a drumurilor continentale ce ajung în porturile ei, ea merită, tot atît de

mult ca și alte mări mai deschise curentilor din larg, numele de „placă turnantă” a marelui trafic și a schimburilor internaționale. Acest caracter de zonă de tranziție și de răscruce între Europa și Asia îl imprimă popoarelor și statelor stabilite pe litoralul ei. (...)”.

Directorii anuarului Il Mar Nero încearcă să răspundă unei nevoi îndelung resimțite de cercetarea istorică internațională (documente noi, autentice, corect prezentate; interpretări originale, solide argumentate) cu privire la Marea Neagră. Mai mult, în concepția lor revista ar putea juca rolul unui nucleu în jurul căruia să se coaguleze treptat un grup de studii pentru problemele majore ale istoriei pontice și interferențelor ei cu istoria universală, iar numărul publicațiilor urmează a fi completat printr-o serie monografică, al cărui prim volum va fi Bibliografia Mării Negre.

MIHAELA
MĂNUCU-ADAMEȘTEANU

EDITURA NEMIRA



George Voceanov și Ana-Dolores Doca
Dicționar de argou englez-român

Cuvintele și expresiile selectate de cei doi autori sînt preluate atît din vocabularul lumii interlope, al toxicomanilor și prostituatelor, cit și din cel al unor categorii profesionale (artiști, militari, marinari) și de vîrstă (elevi, studenți). Lucrarea este cu atît mai necesară cu cit slang-ul cuprinde acum întreaga societate, producțiile cinematografice americane (și nu numai), emisiunile de televiziune, literatura (în special cea comercială și de avangardă), o parte a presei, jocurile pe calculator și, evident, străzile (de la periferii spre centru) sînt teritorii culturale și grafice în care vizitatorul poate călători confortabil doar stăpînind elementele de bază ale argoului.

Director general VALENTIN NICOLAU; Redactor-șef VLAD T. POPESCU; Drepturi de autor EMIL BARBULESCU; C.P. 26-38 București, fax: 781.72.51; tel.: 663.87.93

CRONICĂ DE CARTE

Memoria noastră
cea de toate nopțile

II

Ion Ioanid, *Inchisoarea noastră cea de toate zilele*,
vol. IV. Editura Albatros, 208 pag., 1.500 lei

exprimat gândurile tuturor cu o vorbă de duh: Am rămas iar cu o singură tinetă în cameră". Basarabeanul Pavel Tociapski, trecind neobosit de la ultranationalism la hiperbolizarea avantajelor comunismului. Tinăra doctoriță Turcanu, care nu înțelege uluiala lui Ioanid la suava ei întrebare: „Sinteti rudă cu -Bietul Ioanide-? Cum se poate? Nu ai citit cartea lui Călinescu?”. Ion Sirbu, zis Iomis (de la promptul „Io mi-s”), prototipul „agentului electoral local, de la țară, pe care îl găsim reprezentat în toate partidele politice de dinainte de război”, adică mai cu țuca, mai cu parul. Ion Baicu, mitoman, onest, bine intenționat. Sirbul Drăghici, tuberculos, scandalagiu, anticomunist selectiv, căci pe Tito „l admiră fără rezerve. Apăsă atunci la Drăghici acel orgoliu național maladiv, de care suferea aproape toți sirbii pe care i-am întâlnit în închisoare”.

Și, ca întotdeauna, legionarii: **Titu Tîrcea**, mocan înstărit din Dobrogea, **Ion Cotet** („modest, rezervat și reținut la vorbă”), **Covați** („sigur pe el, manifestându-și față de cei din jur un fel de aroganță vecină cu obrăznicia, practicând totodată ironia și zeflemeaua cu verva tipică a golanului de București”), **Ion Boldureanu** (cu toracele deformat din cauza coastelor rupte, cu un umăr și un genunchi anchilozate de la bătălie din închisorile prin care trecuse), **Ion Cârsteț**, **Aurel Pandurescu** („compunea poezii cu teme nationaliste sau cu eroi din basmele și legendele populare românești, scria mai întâi cu acul pe săpun, apoi memora și la urmă ștergea săpunul”). Dintre ei, se detașează **Iosif Ripan**, codrenist autentic, de primă oră, terorizat de crizele de dureri de cap („fusesse schingiuit în fel și chip, dar în mod sistematic primise zilnic, săptămâni în șir, zeci și zeci de loviturii în cap”), înalt și drept, calm și antrenat îndelung în spiritul răbdării ostile oricărei amăgiri. În legătură cu el, un detaliu întâlnit și altădată: **Iosif Ripan** devine omul cel mai apropiat al lui **Pasternak**, tânărul inginer evreu ardelean: „discutat de toate și, pe zi ce trecea, Pasternak era tot mai impresionat de forța morală, de caracterul ferm și de generozitatea sufletească a lui Ripan” (v. *mira-rea lui Pasternak de la p. 161*).

Arbitrajul de caracter

Două momente pun anume în evidență extraordinara măsură ce definește psihologia și atitudinea lui Ion Ioanid: concluzia în conflictul dintre preotul romano-catolic Waldner cu Fisch, avocatul episcopiei catolice din Timișoara (pp. 54-60) și arbitrajul realizat în suma de contradicții: antonescieni/legionari, maniști/codreniști, carliști/legionari ș.a.m.d. (p. 141 ș.u.).

În primul caz e vorba de doi bătrâni bolnavi, unul șantajat de Securitate prin condiționarea cu delaja unei banale, dar vitale, proteze dentare; celălalt „irascibil și stăpînit de un iremediabil și negru pesimism”. Cel care le observă disputa, și le cîntărește circumstanțele atenuante și agravante, s-ar fi putut lansa leane în laborioase considerații pro sau contra. În locul lor, Ion Ioanid etalează singura concluzie demnă de bunul-simț: („...”) amîndoi loviți de neputințele virstei, suferind de foame și de frig într-un mediu potrivit oricărei vietuitoare și suptuși presiunilor și amenințărilor (...). De n-ar fi însă decît pentru că i-am ascultat și pe unul și pe altul, atît pe cel care se căia și regreta, chiar de ar fi fost nesincer, cît și pe cel ce ridica acuzații ce ar fi putut fi și ele nefondate, îmi iau dreptul de a-l judeca și condamna pe singurul vinovat de degradarea și înjosirea fizică a celor doi, și a altor alții: **sistemul comunist cu aparatul lui represiv**. Poate fi crimă premeditată mai perversă cu aceea de a aștepta cu diabolică răbdare momentele de răscruce din viața deținutului, boala, bătrînețea și chiar senilitatea, pentru a-i exploata slăbiciunea care intervine în asemenea cazuri, chiar și la cele mai tari caractere ajunse la limita rezistenței? (subl. ns.).

În al doilea rînd, reuniți fiind în aceeași celulă, oameni de la antipozii vieții politice interbelice își văd reunite elanurile divergente în **singurul numitor comun rezonabil și singurul, practic, în ultimă instanță**: „Dacă ar fi vreo dată să-mi pun acasă, la loc de cinste, portretele oamenilor politici români din vremea copilăriei și adolescenței mele, aș ține seama la selecționarea lor de numai două criterii: să se fi dovedit a fi oameni de onoare și buni români. I-aș pune, astfel, în rîmă alături pe Maniu, Brătianu, Codreanu și Antonescu, fără a le reduce meritele pentru greșelile pe care le-au făcut sau pentru conflictele care i-au făcut adversari în luptele politice. Toți patru și-au iubit țara, fiecare i-a dorit propășirea așa cum a înțeles-o și toți patru și-au dat viața în serviciul ei”.

Ce ar mai fi de spus?

DAN C. MIHĂILESCU

Volumul IV al cronicii lui Ion Ioanid cuprinde intervalul 1960-1961; transferul de la Pitești la Timișoara și apoi la Aiud. Sintem destul de departe, e adevărat, de metodele tortionare de la 1950-1952: „mă refer la atmosfera stranie care domnea în acele zile (aprilie 1960, n.n.) în Securitatea din Timișoara și la atitudinea delăsătoare și uneori chiar binevoitoare a anchetatorului (...). Securistul de la biroul din fața mea era cu cîțiva ani mai tînăr ca mine. Mijlociu de înalt și subțire, nu avea înfățișare neplăcută. Purta cravată și o haină maron de catifea reiată (...). Domnule Ioanid, trebuie să știți că noi nu mai sintem cum erau tovarășii noștri din anii '50, cînd puterea populară nu era încă consolidată (...). Atmosfera neobișnuit de blîndă se datorase destinderii premergătoare «Conferinței de la Paris», la care Hrușciov și Eisenhower conveniseră să la parte”.

Cît de importante sînt pentru istoria politică (și nu numai) atare corelații! Și ce subiect pentru „victimologia” visată de I.D. Sirbu: reflectarea geopolitică și strategiei planetare pînă la nivelul tinetei și al gamelei cu arpacași Hilar sau dezgustător? Nici nu știți cui să-i „plîngi de milă” mai întîi: anchetatorului prizonier al dogmei, situat fără voia lui la un pas de *contre-emploi*, sau anchetatorului debusolat de schimbări și hănuitor pînă la a se autoocuză de halucinație?

Fapt este că „pentru mine, felul în care a decurs procesul din Timișoara, față de primul meu proces din 1952 de la Pitești, cînd am fost judecat de Generalul Petrescu, și de cele două următoare de la București și Oradea în legătură cu evadarea din Cavnica, a fost o adevărată surpriză”. Procesul se referă la grupul de tineri din „Lotul Baicu”: acțiuni clandestine împotriva regimului, culminînd cu un transport de arme din comuna Bragadiru la București. Și în care lucrul cel mai interesant pentru psihologia lui Ioanid este optica de senină severitate asupra trădătorului: consemnata cu știuta-i, seacă, lapidaritate: „Turnătorul Petculescu își răscumpărase libertatea vînzîndu-și prietenii! Atunci am aflat, de la Baicu, că Petculescu se căsătorise cu fata unui colonel de Securitate!”.

Interesantă e figura lui Aurel Jerca, anchetatorul de care-am vorbit, omul moale și chiar plăcut, cu un ce infantil în atitudinile („Tov. Colonel e foarte supărat pe d-tal”), oarecum mirat și el de ceea ce i se întîmplă și sedus într-un fel, în ciuda voinței lui, de comportamentul franc al deținutului.

Cobai experimentind pe cobai

La urma urmei, spune Ion Ioanid, dacă în literatură a-a scris mult despre „starea sufletească” a deținuților, un loc „tot atît de important l-ar putea ocupa un studiu al „psihologiei temnicerului”, supus la rîndul lui spiritului de observație al pușcăriașului. Gardianul devensea și el pentru noi un cobai care se expunea unei atît de atente supravegheri din partea noastră încît în portretul pe care i-l stabileam erau surprinse cele mai discrete și subtile trăsături”.

În acest sens, o observație pîcantă se face la p. 69: „Am avut deseori ocazia să observ cît de stingheriți se mișcă securiștii atunci cînd, scoși din mediul lor, unde la adăpostul secretului, de care se înconjurau, își puteau permite totul fără a da cuiva socoteală, erau obligați să în contact cu lumea oamenilor obișnuiți. Ieșiți din tenebrele colarelor subterane, se obișnuiau greu cu lumina zilei”. E mult loc pentru nuanțe aici (pentru că „totul depinde”: după grad, după Direcție, după „local” - poliție, Securitate etc.), dar exersarea „analizei comportamentiste” pe acești campioni ai hrubelor este o ocupație la care nu prea ne-am gîndit pînă acum.

În orice caz, **detașarea activă a autorului este aproape incredibilă**. Ea caracterizează și maniera semiludică de relatare a simălării crizelor de anghină pectorală menite a-i salva de la multe neacuzări,

ori a jocului de-a bunăvoința cu gardienii. Nu altfel se întîmplă în momentul acceptării sentinței, dezarmant și exemplar prin simplitatea raționamentului: „Nu le-am putut oferi decît formula pe care mi-o aplicasem mie, și care se născuse din convingerea că anii de condamnare nu jucau rolul cel mai important în viața deținutului. Pornind de aici, raționamentul meu fusese simplu. Odată încăpuți pe mina Securității, nu mai existau decît două posibilități de a ieși din situație: ori murim noi mai întîi, ori mor ei înaintea noastră, apuseam eu. Fiind optimist din fire, optasem pentru a doua ipoteză. Și odată încheiat acest tîrg cu mine însumi, mi-am recăpătat liniștea și nu m-a mai obsadat imensitatea condamnării de 20 de ani de închisoare, pe care mintea refuzase s-o accepte în primul moment”.

Tocmai de aceea - dat fiind că apar extrem de rar în economia cărții - **reflexele adevărate ale spaimei** sînt cu atît mai tulburătoare: „Mi s-a stîrnit chiar un vechi reflex, pe care îl mai avusesem și la ancheta din 1949 de la Malmaison și la cea de după evadare, din 1958, de la Ministerul de Interne. De emoție și de teamă mi se declanșase un tremur nervos al genunchilor, pe care neputîndu-mi-l stăpîni, mă așleam să-l ascund, mișcîndu-mă pe scaun și schimbîndu-mi de mai multe ori poziția picioarelor, pînă ce fenomenul a încetat de la sine să se mai manifeste”.

Nume, năravuri, destine

Gheorghe Stefan, vlăgjanul egoist, chiarbur de-o amoralitate înnăscută. **Doctorița Securității timișorene**, „bine coafată și impecabil fardată. Pentru acele vremuri ale sobrietății socialiste, purta fără sfiială inele pe degete, și la mîină o brățară și ceas, toate din aur. Pe sub halatul alb, deschelat la nasturi, era foarte elegant îmbrăcată, izbitor de elegant și de-o cochetărie de-a dreptul îndocentă pentru subsolul sinistru în care venea să-și practice meseria. Mai tîrziu, în penitenciarul din Timișoara, deținuții din localitate mi-au spus că era evreică de origine maghiară”. **Francisc Brașu**, șvabul din Sănmartin, care trecuse-n Ungaria și fusese predat grănicerilor români și care, acum, „părea să urmărească cu tot dinadinsul să fie pedepzit. Era un fel de dorință de automortificare, pentru a-și răscumpăra prin suferință vina de a-și fi tîrit iubita în închisoare”. **Fabri**, UTC-istul fanatic („o revelație, un personaj fascinant. Era de fapt primul om cu creierul spălat în adevăratul sens al cuvîntului, pe care îl întâlneam”), care i se adresa gardianului cu „tovarășe plutonier”, atrăgîndu-și replica standard: „Ce bă, banditul, tu crezi că ești tovarășu cu mine?”. **Ignișca**, tînărul cu două licențe, Drept și Comerț, lăsat să moară cu zile în închisoare și care „nu aveau decît două metode. Era pasionat de muzică clasică și urmărea cu perseverență să-și realizeze un vis din copilărie: să-și cumpere o motocicletă Harley Davidson cum aveau polițiștii americani”. **Tînărul comunist ungar Socol**, fericit la modul feroce-stupid de executarea protoului Aladár Szoboszlaj, care în 1956 își transformase altarul în depozit de arme și muniție. **Cornel Roșu**, fost *bon viveur* de calibru greu, canalie sentimentală, fanfaron mercantil și amoral, turnător din greu, din rațiuni bețivane: „A început să inventeze întîlniri subversive și comploturi care nu avuseseră loc, sîu critici la adresa regimului care nu fuseseră niciodată pronunțate în prezența lui. Personajele acestor scenarii imaginare și le alegea după gradul de antipatie pe care o nutrea pentru ele”. **Doctorul Pertza**, sas de origine, ultranelegant, beneficiar al tuturor privilegiilor din țară și din străinătate, de la conaționali, tipul cunoscutei devise „trebuie să fii deștept și să știți cum se joacă jocul. Numai proștii nu trăiesc bine afară! Și majoritatea lumii e proastă”. Cînd Pertza e mutat din închisoare, „popa Macu Cuzmanovici a

Conferința Pactului de Stabilitate în Europa

În 20 și 21 martie, a avut loc la sediul UNESCO din Paris Conferința Pactului de stabilitate în Europa. Reprezentanții celor 52 de țări membre ale Organizației pentru securitate și cooperare în Europa (OSCE) s-au reunit pentru a semna, în primul rând, o declarație comună al cărei scop principal este „evitarea pe viitor a unor noi conflicte etnice și de frontieră în țările Europei centrale și orientale, lupta împotriva manifestărilor de intoleranță, consolidarea intangibilității frontierelor și recunoașterea drepturilor omului și ale minorităților naționale”. În anexele acestui pact sînt menționate cele 100 de acorduri de bună vecinătate și cooperare semnate de participanții la Conferință și încă 40 de proiecte bilaterale economice, politice și culturale susținute de UE. Urmărirea respectării acordului de la Paris a fost încredințată OSCE. În linii mari, rezultatele Conferinței au fost considerate drept încurajatoare, dar semnarea unui tratat de bună vecinătate româno-ungar a umbrit în mod evident succesul dorit al înfînării.

Reunirea de la Paris a reprezentat, fără îndoială, prima acțiune de amploare în domeniul politicii externe și de securitate comună a celor 15 țări membre ale Uniunii europene (UE). Totodată, Pactul semnat marchează și o primă etapă a largirii UE spre țările fostului bloc comunist.

Semnând acordul, cele 52 de state participante și-au exprimat astfel dorința de a „adera în mod ireversibil la valorile democrației și de a institui în mod durabil o atmosferă de bună vecinătate în Europa”.

În momentul lansării sale, pactul instaura și un proces de negocieri între diversele țări care cunoșteau probleme bilaterale. Au avut loc astfel două mese rotunde regionale. Prima intrunea cele trei țări baltice, Estonia, Letonia și Lituania de o parte și Rusia de cealaltă parte. Alți observatori cit mai ales cei interesați și-au exprimat satisfacția pentru progresele realizate. Plecarea definitivă a tuturor trupelor armate ale fostei puteri sovietice din zona Balticii și pretențiile Rusiei în ceea ce privește drepturile numeroasei comunități rusefone prezentă în cele trei țări, constituiau cele două mari probleme care și-au găsit în ultimul an soluții. Practic, în zonă rămîne o singură chestiune nerezolvată: cea a pactului bilateral ruso-estonian. În timp ce balticii afirmă că au fost anexați Uniunii Sovietice, rușii resping ideea, refuzând în același timp ratificarea tratatului cu estonii. Moscova a cerut însă continuarea tratatelor și după încheierea Conferinței de la Paris.

Cea de-a doua masă rotundă regională reunea în urmă cu un an cele 6 țări ale Europei centrale și orientale: România, Ungaria, Bulgaria, Polonia, Republica Cehă și Slovacia. Aici tratativele au fost mult mai dificile, discuțiile între participanți fiind mult mai aprige și legate de cele mai multe ori de soarta comunităților maghiare din Slovacia și România. Bratislava și Budapesta au reușit însă în extremis, cu doar 4 zile înainte de începerea conferinței de la Paris și după un maraton diplomatic ce a durat 7 ore, să semneze un tratat de bună vecinătate care includea bineînțeles

și soarta celor 600.000 de unguri din Slovacia.

România și Ungaria nu au reușit să finalizeze un tratat de bună vecinătate, lucru care de altfel a umbrit lucrările Conferinței de la Paris. În timp ce Budapesta se inspiră din dreptul germanic și cere României să considere minoritatea maghiară drept o entitate, Bucureștiul, influențat de dreptul francez, recunoaște acestor minorități doar drepturi individuale. De remarcat este faptul că ambele țări au semnat deja Convenția-cadru a Consiliului European legată de problemele minorităților. Dificultatea de a trece însă, pe plan juridic, de la acorduri multilaterale la tratate bilaterale continuă să persiste. Cu toate acestea, premierul Nicolae Văcăroiu și omologul său de la Budapesta și-au declarat „intenția fermă” de a ajunge cât mai repede la un acord similar cu cel slovac-ungar.

De altfel, succesul semnării tratatului slovac-ungar a fost cit și poate de efemer. În timpul discursului său de la tribuna Conferinței, premierul slovac Vladimir Meciar declara că țara sa nu va accepta niciodată noțiunea de „autonomie și drepturi colective pentru minorități”, considerind aceste măsuri drept „destabilizatoare”. La rîndul ei, delegația Ungariei susținea că în tratatul recent semnat se menționa în mod clar posibilitatea pentru minoritatea maghiară din Slovacia de a-și forma „administrații autonome”. Observatorii politici prezenți la Paris au estimat de altfel că această polemică va complica și mai mult semnarea unui acord româno-ungar.

Teodor Meleșcanu, șeful diplomației române, aflat și el la Paris, a declarat că România „nu dorește să semneze un tratat care ar putea fi apoi interpretat de o manieră confuză. Vrem un tratat bun și de aceea nu am semnat cu Budapesta”. În cadrul conferinței de presă a premierului Văcăroiu, acesta și-a exprimat „deplină satisfacție” după vizita efectuată în „țara prietenă Franța”. Înainte de a răspunde la întrebările celor aproximativ 50 de jurnaliști prezenți în sală, șeful guvernului de la București și-a expus pe

scurt cele două obiective urmărite de-a lungul acestei vizite: „obținerea statutului de membru în Consiliul European și semnarea unui acord de asociere cu Uniunea europeană”. În opinia premierului român, s-au obținut progrese „substanțiale” în acest sens, mai ales datorită sprințului oferit de Franța. Referitor la negocierile româno-ungare, Nicolae Văcăroiu a subliniat, fără însă a le numi, „problemele majore care mai rămîn de rezolvat între cele două guverne”. Întrebat din sală care ar mai fi aceste probleme de rezolvat, în afară de articolul 11 al recomandării 1.201 a Consiliului European, premierul român a spus că, de exemplu, „guvernul României nu consideră necesară instaurarea comisiei speciale de urmărire a realizării obiectivelor în domeniul minorităților și a drepturilor omului”, comisie pe care o cere cu insistență partea ungară. „Imaginați-vă ce consecințe ar avea transformarea acestei recomandări în norma juridică” a mai adăugat Nicolae Văcăroiu, fiind drept exemplu cazul Republicii Moldova și Ucrainei. Întrebat apoi ce părere are despre interviul acordat de premierul Ungariei cotidianului *Liberation*, interviu în care Gyula Horn menționa „forțele naționaliste foarte dure prezente atât în Parlamentul României cit și în guvernul de la București”, șeful guvernului român

s-a mărginit să declare că „în Parlamentul României nu ne confruntăm cu extremisme, iar în România nu există separatism”. Premierul român a mai trebuit să răspundă unei observații făcute atât de presa franceză, cit și de unii observatori politici, și anume că în discursul său, pronunțat de la tribuna conferinței, el nu a menționat niciodată cuvîntul minoritate. „Atîta vreme cit în România toate minoritățile sînt recunoscute și reprezentate din oficiu în Parlament nu văd de ce ar fi trebuit să menționez acest cuvînt”. La îndemnul ministrului de Externe, Teodor Meleșcanu, premierul român a mai adăugat apoi că discursul său făcea în plus și o referire directă la drepturile omului, cuvîntul minoritate nemaiavînd atunci nici un sens.

Să mai notăm că la conferința de la Paris Rusia și-a manifestat încă o dată, prin ministrul de Externe Andrei Kozirev, rigiditatea față de ideea unei largiri „grăbite” a NATO spre unele țări foste comuniste. „De ce să grăbim lucrurile pentru a vrea eventual noi diviziuni?” a exclamat șeful diplomației ruse. Pentru a calma vizibila iritare a lui Kozirev, Uniunea Europeană a sugerat Alianței Nord-Atlantice să semneze un pact de neagresiune cu Rusia.

ION MIRON DAMIAN

FACTORING INTERNATIONAL DE EXPORT

SINGURUL MOD DE ASIGURARE CARE VĂ DESPĂGUBEȘTE ÎNAINTEA PRODUCERII DEZASTRULUI

PROBLEMELE DUMNEAVOASTRĂ:

- Nu dispuneți de fonduri valutare suficiente...
- Clienții externi nu se grăbesc să vă achite facturile...
- Unii clienți ar putea avea probleme de solvabilitate temporară sau definitivă...

SOLUȚIILE NOASTRE:

- Vă punem operativ la dispoziție fonduri valutare reprezentând cel puțin 80% din valoarea facturilor emise.
- Chiar dacă scadențele prevăzute sunt îndepărtate sau incerte, noi avem posibilitatea de a vă plăti pe loc.
- Vă protejăm de riscul insolvenței clienților dumneavoastră, asigurându-vă încasarea exporturilor în proporție de 100%, în valută.



BANCA ROMANA PENTRU DEZVOLTARE S.A.

Sediul central: București, str. Doamnei nr.4 sector 3
Serviciul Factoring camera 222, tel.3123206, fax 6133013

ABONAMENTE TRIMESTRIALE CU REDUCERE

reducere 14% cu ridicare de la redacție numai 4.500 lei!

reducere 11% cu expediere prin poștă numai 5.000 lei!

SPECIAL pentru pensionari, cadre didactice, elevi, studenți, foști deținuți politici și veterani de război:

reducere 33% cu ridicare de la redacție numai 3.500 lei!

reducere 29% cu expediere prin poștă numai 4.000 lei!

Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat postal suma corespunzătoare, pe adresa: **Revista "22", cont 4510333 BCR Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10, București**, iar adevărințele corespunzătoare (talon de pensie, adevărințe școlare etc.) tipului de abonament dorit pe adresa: **Revista "22", Calea Victoriei 120, sector 1, București**, cu specificarea pentru **Serviciul de Difuzare**. Adevărințele sînt valabile un an de zile. Abonamentele se pot achita și la sediul redacției.

Abonamentele cu reducere sînt sponsorizate de Asociația EST-LIBERTES

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista "22" depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la **Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12**: (pentru dolari în contul 4020253230, pentru mărci în contul 4020253231, pentru franci francezi în contul 4020253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimînd un cec (**money order**) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România.

	1 an	6 luni	3 luni	sau echivalentul în orice monedă convertibilă.
- zona europeană:	80 \$	40 \$	20 \$	
	140 DM	70 DM	35 DM	
	500 FF	250 FF	125 FF	
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT	
	56 £	28 £	14 £	
- SUA, Japonia, Australia:	100 \$	50 \$	25 \$	

Revista "22" anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Redactor-șef: GABRIELA ADAMEȘTEANU; Redactori-șefi adjuncți: RODICA PALADE (societate, cultură); GABRIEL ANDREESCU (politic, filosofie, știință); Director artistic: DAN PERJOVSCHI; Secretar tehnic de redacție: ALEXANDRU CIRIP; Societate: OANA ARMEANU (șef serviciu); Politic: CEZAR PAUL-BĂDESCU; Secretar general de redacție: LAURA TOMA; Conector: RADU DOBANDĂ; Proiectare text: FLORIAN ȚOROPOC. Difuzare: MIHCEA IONESCU (șef serviciu); IOAN CONDOR, VLAD VIERU, CONSTANTIN SATALA; Gestionare: CORNELIA NICULAI, ADELA BULGARU; Secretariat, difuzare: CRISTINA POPA; Fotoreporter: JULIAN PUIU. Rubrici periodice: ANDREI CORNEA, EMIL HUREZEANU; N.C. MUNTEANU, HORATIU PEPIE, ILIE ȘERBANESCU (commentarii politic și economic); RALUCA STROE-BRUMARIU, MARIAN CHIRIAC (săptămîna politică, revista presă); CEZAR BALTAG (istoria religiilor); H.-R. PATAPIEVICI (esență); DAN C. MIHAILESCU; MIHAI ZAMFIR, HORIA FLORIAN POPESCU (cronică literară); ERWIN KESSLER (cronică plastică). Correspondenți interni: IOAN MUȘLEA (Cluj), DANIEL VIGHI (Timișoara). Correspondenți externi: WILLIAM TOTOK (Berlin), ADRIAN NICULESCU (Milano), ION MIRON DAMIAN (Paris). Tehnoredacție: corespunzător, "22". Tipărit la FED.

Manuscrisurile nepublicate nu se restituie
Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120, Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08.

ISSN-1220-5761

5 aprilie 1995

Nr.
13

22

plus
Supliment al revistei „22”



ADMINISTRATIA LOCALĂ
AMERICANĂ

America – singurul ghid al lumii



Numai America poate să conducă lumea. Într-adevăr, ea rămâne singura civilizație internațională și universală din istoria umanității. De-a lungul acestor ultimi 300 de ani, sistemul nostru de democrație parlamentară, respectuos față de drepturile cetățeanului, față de libertatea individuală și față de libera inițiativă, a permis realizarea celui mai important salt economic al tuturor timpurilor. Valorile noastre sînt preluate de toată lumea. Tehnologia noastră, care a transformat modurile de viață, a fost primul factor al mondializării.

Astăzi, forțele noastre armate sînt staționate pe întreaga planetă, la cererea unor diverse guverne, nu ca să le supună, ci pentru a răspunde dorinței de libertate, de democrație și de liberă inițiativă a acestor guverne și a populației lor. Ce altă civilizație a reușit o astfel de dominare asupra lumii fără să recurgă la regresivitate?

America este singura națiune destul de mare, multietnică și doritoare de libertate capabilă de a servi drept ghid. Este uliutor că această societate oferă atâtea șanse și în același timp voiața de a coopera coerent într-o lume confundată în ura rasială și vărsare de sînge.

Dacă ar trebui să dispărem mine, este puțin probabil ca japonezii, nemții sau rușii, ca popoare, să aibă posibilitatea sau capacitatea de a conduce planeta. Nici unul dintre ei nu este suficient de complex sau divers. America este compusă din toate etniile și comunitățile rasiale, fapt care ne oferă două atuuri: aptitudinea pentru schimburi cu alte civilizații și statutul de model al societății multietnice. Cu toate slăbiciunile și dificultățile noastre, cu toate prejudecățile rasiale, facem eforturi fundamentale în favoarea coeziunii.

Fără o civilizație americană care subește viața, barbaria, violența și dictatura vor cîștiga adepți în lume. De altfel, fiecare poate constata acest lucru cînd, de jur împrejur, se spune: „Foametea face victime în Somalia. Se vor duce oare americanii să hră-

nească aceste populații? Militarii au preluat puterea în Haiti și l-au gonit pe președinte. Ce vor face americanii? Pe solul american s-au regăsit Yasser Arafat și premierul israelian Yitzak Rabin pentru celebra stringere de mînă a păcii. Eșecul europenilor în Bosnia, incapacitatea lor de a interveni, i-a făcut pe toți să se întoarcă spre America pentru a găsi o soluție.

Nu pentru că sîntem o superputere militară, ci pentru că există convingerea că America se străduiește să rezolve problemele tuturor, pentru binele popoarelor, cum nici o altă civilizație nu a făcut-o pînă acum.

Ca peste tot în lume, și în America există, bineînțeles, un du-te-vino între declin și progres. Astfel, pe de o parte, avem mijloace formidabile puse în slujba creșterii economice, cum ar fi autostrăzile informației, tehnicile cibernetice sau tehnicile medicale care permit eradicarea a numeroase afecțiuni. În paralel, ca în orice civilizație, sîntem însă și într-un continuu pericol de dezintegrare. Cunoaștem și noi omul capabil de brutalitate și barbarie. Inima orașelor americane o dovedește, este adevărat, la fel ca și Rwanda sau Bosnia. Din păcate, însă, informația modernă revărsată de mediile de informare în masă ajută și ea la agravarea problemei, întrucît ea ne arată mai mult declinul decît progresul realizat. Mediile de informare onorează cu cinism acțiunile cele mai joșnice, considerînd în același timp drept depășită și simplistă orice declarație de crez în Dumnezeu sau în caracterul excepțional al modului de viață american. Ea consacără mult timp de emisie sinistrelor detalii ale afacerii O.J. Simpson¹⁾ fără să știe, se pare, cum să trateze aceste chestiuni esențiale pentru umanitate, care sînt pierderea spiritualității, dar mai ales influența crescîndă a tehnologiei în instituțiile centralizate.

Presă tabloidă înlocuit din ce în ce mai mult jurnalismul de calitate. Altădată demne de încredere, rețele

ca CBS²⁾ tind astăzi spre senzațional, fără să se gîndescă la conținutul informației.

Cîte descoperiri despre ADN care vor permite să vindece o boală sau alta au dispărut sub avalanșa de violuri, crime sau alte mutilări? Această derivă în fapt proporții atât de mari, încît ar trebui să ne îngrijorăm de viitorul societăților noastre. Desigur, știm că civilizația americană nu va supraviețui maternității în 12 ani, drogurilor la 15 ani, bolii SIDA la 17 ani și obținerii unei diplome, pe care însă nu știm să o citim, la 18 ani. Însă America nu înseamnă numai asta. Nici pe departe.

Revoluția politică și culturală care se produce astăzi în America – și care se traduce prin apariția unui nou Congres republican la Washington – vrea înainte de toate să stopeze decadența sistemului, decadentă ajutată și încurajată de deriva mediilor de informare, grație renașterii valorilor și principiilor care au singularizat civilizația americană.

Pentru a evita declinul și pentru a se lansa pe drumul renașterii, America nu trebuie să opteze pentru o reîntoarcere nostalgică spre trecut, nici să se închidă restului lumii. Ar fi inutil.

În schimb, modelul american trebuie să-și demonstreze continuitatea, acceptînd confruntarea cu cele 4 sfidări ale epocii noastre:

- revoluția informației, care descentralizează și transformă orice putere;
- apariția unei piețe mondiale care va duce la creșterea locurilor de muncă în țara care va vinde cel mai mult în lumea întreagă;
- criza de autoritate și de încredere a guvernului, criză născută din

plus



opoziția celor două curente reprezentate, pe de o parte, de integrarea pe piața mondială, iar pe de altă parte de nevoia democratică de descentralizare;

• declinul statului-providență care s-a înșelut asupra naturii umane și a redus cetățeanul la statutul de client, l-a dat pe mîna birocratilor și l-a supus unor legi care neagă munca, familia, afacerile și proprietatea. Statul-providență trebuie să fie înlocuit, nu reformat.

A accepta sfidarea viitorului, urmînd adevăratele și încercatele căi ale trecutului nostru, înseamnă a aduce sînge proaspăt civilizației americane. Astfel va fi asigurată țării rolul de ghid pentru a ajuta întreaga umanitate să progreseze spre prosperitate, libertate și securitate. Dacă, pentru America și pentru lume, vom reuși să realizăm aceste trei visuri, înseamnă că am reușit cu adevărat ceva.

Guvernelo nu vor mai dicta oamenilor ce trebuie să facă, nici mass-media ce trebuie să gîndescă. Oamenii vor avea libertatea să-și găsească fericirea singuri, ceea ce cu toții vrem într-o lume democratică.

NEWT GINGRICH,
șeful noii majorități republicane în Camera Reprezentanților



¹⁾ Celebru jucător de fotbal american în anii '80, astăzi bătut și și-ar fi ucis foata nevastă și pe amantul acesteia. Dezbaterile procesului Simpson sînt transmise integral și în direct de mai multe canale de televiziune din SUA.

²⁾ Una din cele mai cunoscute rețele de televiziune de pe continentul american.





Fostul ambasador american în România DAVID B. FUNDERBURK numit în Comisia pentru Securitate și Cooperare în Europa



DAVID B. FUNDERBURK

• David B. Funderburk este la primul mandat în Camera Reprezentanților Statelor Unite. El a fost ales la 8 noiembrie 1994 și reprezintă Partidul Republican. • Pe 4 ianuarie 1995 a fost investit în funcție la Washington D.C., în deschiderea celui de-al 104-lea Congres American. • David B. Funderburk este membru al Comitetului pentru Relații Internaționale, al Comitetului pentru Oportunități Economice și de Învățământ și al Comitetului pentru Intreprinderile Mici. • David B. Funderburk s-a născut în Langley Field, Virginia, la 28 aprilie 1994. • A urmat școli publice în Aberdeen, Carolina de Nord, a absolvit Universitatea Wake Forest, luându-și licența în istorie. A obținut doctoratul la Universitatea din Carolina de Sud. • El și soția sa, Betty Jo, au doi copii: Britt, 28 de ani, designer grafic în Charlotte (Carolina de Nord), și Donna, 20 de ani, studentă la istorie la Universitatea Wake Forest din Winston-Salem (Carolina de Nord). • În perioada 1981-1985, numit de președintele Ronald Reagan, David B. Funderburk a fost ambasador în România. • Încă din studenție, David B. Funderburk și-a manifestat interesul pentru România și Europa de Est. A urmat studii de limba română la Universitatea Statului Washington și ca bursă a Consiliului American al Societăților de Învățământ. A fost bursier Fulbright în România între 1971-1972. A fost beneficiar al unei burse IREX (International Research and Exchange - Cercetare și schimb internațional) pentru a studia în România între anii 1976-1977. În această perioadă a lucrat pentru USIA (United Information Agency - Agenția de inform a SUA) în probleme de relații internaționale, a participat la manifestările culturale de la Sibiu, România, în 1975. • A predat istoria la Wingate College și Universitatea statului Carolina de Sud. A fost profesor asociat la Universitatea Hardin-Simmons și profesor la Universitatea Campbell. • În 1985 a fost membru în Consiliul ambasadorilor americani. • În 1986 obține premiul special al Academiei Româno-Americane de Artă și Știință. • În 1987 este ales membru de onoare al Uniunii Mondiale a Românilor Liberi și președinte de onoare al Congresului Mondial Românesc. • La 24 februarie 1995 devine membru al Comisiei pentru Securitate și Cooperare Europeană (CSCE).

Scrisoarea de primire în CSCE adresată senatorului David B. Funderburk

David B. Funderburk a fost numit în CSCE (Comisia pentru Securitate și Cooperare în Europa) - Comisia Helsinki la 24 februarie 1995.

În scrisoarea de numire, președintele Camerei, Newt Gingrich, i-a spus congresmanului Funderburk: „Interesul arătat și munca pe care ați depus-o în domeniul important al drepturilor omului în toată lumea vor face din domnia voastră un puternic avocat al progresului”.

David B. Funderburk, fost ambasador în România, este bine cunoscut pentru atitudinea sa hotărâtă în favoarea drepturilor omului, a libertății religioase și împotriva totalitarismului comunist, poziție exprimată în cartea scrisă după demisia, în 1985, din postul de ambasador și intitulată „Un ambasador american între Departamentul de Stat și dictatura comunistă din România, 1981-1985”. În ca. congresmanul Funderburk a prezentat în detaliu dificultățile pe care le-a întâmpinat atunci când a criticat ajutorul dat politici comuniste de către unii funcționari ai Departamentului de Stat, model în care disidenții erau tratați de către diplomați și politicieni ai Statelor Unite și faptul că Departamentul de Stat și alte agenții ale Guvernului SUA s-au purtat cu mâini și cu ochii dintr-o crăci comunistă din lume.

După ce David B. Funderburk și-a părăsit postul, pentru a protesta împotriva politicii SUA față de România comunistă și de Europa de Est, activitatea sa de îmbunătățire a drepturilor omului și a intereselor naționale de securitate a fost elogiată de președintele Reagan, care i-a apreciat „contribuția neprețuită la împlinirea scopurilor Administrației”.

În scrisoarea adresată congresmanului, Newt Gingrich a spus: „Comisia Helsinki a depus o muncă importantă în trecut pentru a promova drepturile omului, democrația și primatul legii în întreaga lume. În perioada de după războiul rece mai sînt încă multe lucruri de făcut și sînt nerăbdători să lucrăm împreună la rezolvarea acestor importante probleme (...)”.

Comentînd numirea sa, David B. Funderburk a declarat: „Este o mare onoare să fii ales în această funcție importantă și plină de responsabilitate, în care voi putea servi poporul american. Promit să muncesc în interesul lor, în cadrul deliberărilor și acțiunilor desfășurate de Comisie”.

WILLIAM EDWARDS, 2 martie 1995

Agenția Americană pentru Comerț și Dezvoltare (USTDA) a anunțat acordarea a două fonduri (257.913\$ și 76.142\$) ajutor nerambursabil pentru sectorul românesc de transporturi. Dl. J. Joseph Grandmaison, director USTDA, afirmă că această acțiune se înscrie în intenția președintelui Clinton de a contribui la revitalizarea economică a României.

USTDA sprijină crearea de noi locuri de muncă pentru cetățenii americani, prin identificarea de facilități de afaceri în străinătate pentru firmele americane. În țările în curs de dezvoltare și în cele cu un venit mediu, firmele americane se implică în studiul de planificare a proiectelor de infrastructură. Prin aceste acțiuni se facilitează intrarea companiilor americane pe diferite piețe și accesul lor la informație, ajutîndu-le astfel să-și creeze o poziție pe piețele greu accesibile.

Dragă domnule senator Funderburk,

În calitate de președinte, respectiv vicepreședinte al Comisiei pentru Securitate și Cooperare în Europa - CSCE (Comisia Helsinki), vă urăm bun venit. Am dori, cu această ocazie, să vă prezentăm pe scurt munca Comisiei, rolul pe care îl au membrii și staff-ul ei, ca și calendarul viitoarelor acțiuni, pentru a le include pe agenda dumneavoastră de lucru.

Așteptăm cu nerăbdare să lucrăm împreună. Problemele care stau înaintea Comisiei sînt critice pentru viitorul nostru, iar participarea dumneavoastră la conferințe, întâlniri cu oficiali stăni și alte inițiative vor fi esențiale pentru a arăta că, în deliberările și acțiunile noastre, reprezentăm în modul cel mai bun cu putință interesele poporului american. Sperăm că veți fi un participant activ în acest important proces. (...)

Comisia pentru Securitate și Cooperare în Europa a fost înființată în 1976 pentru a

monitoriza și promova adaptarea la acordurile Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa. Conferința (redenumită în 1994 Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa) este angajată în stabilirea unor standarde în domenii variate, de la securitate militară și cooperare economică și ecologică la drepturile omului și probleme umanitare. Pe lângă acestea, comisia este angajată într-o multitudine de inițiative diplomatice destinate să prevină, să gestioneze și să rezolve conflicte în cadrul fiecăruia și între cele 53 de state participante. (...)

Vă vom încuraja pentru a face din implicarea dumneavoastră în activitatea Comisiei o prioritate, pentru a participa la fiecare conferință și pentru elaborarea documentelor ce vor fi publicate. (...)

Ai dumneavoastră sinceri Christopher H. Smith, președinte
Alfonse D'Amato, vicepreședinte
24 februarie 1995

Calendarul activităților OSCE în 1995

• 4-7 aprilie, Varșovia, Seminarul Bicentului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODHIR) cu tema: „ONG - Libertatea de asociere” • 20-21 aprilie, Copenhaga, Întîlnirea Comitetului Adunării Parlamentare OSCE • 7-9 iunie, Praga, Al III-lea Forum Economic (a II-a întrînire a Consiliului Superior) • 4-8 iulie, Ottawa, Întîlnirea Adunării Parlamentare OSCE • septembrie, Praga, Al III-a întrînire a Consiliului Superior • 26 septembrie-14 octombrie, Varșovia, Revista anuală privind implementarea drepturilor omului • octombrie, București, Seminar despre turism • București, Seminarul internațional al toleranței (sub auspiciile ODHIR și Consiliului Europei în cooperare cu UNESCO, în contextul anului 1995 - Anul internațional al toleranței) • noiembrie, Viena, Seminarul cu tema: „Modelul de securitate pe baze comune și de înțelegere pentru Europa secolului 21” • noiembrie, Varșovia, Seminarul ODHIR cu tema: „Primatul Legii” • Cairo, Seminarul cu tema: „Experiența CSCE în domeniul măsurilor de consolidare a confidențialității” • înainte de Consiliul Ministerial, Budapesta, Al IV-a întrînire a Consiliului Superior • decembrie, Budapesta, Întîlnirea Consiliului Ministerial •

A apărut volumul 7, numărul 3 al revistei „Uncaptive Minds”, revistă de informare și opinie a Europei de Est (redactor șef: Eric Chenoweth, redactor adjuncț: Irena Lasota). Revista este editată de IDEE - Institutul pentru Democrație în Europa de Est, societate non-profit, care are ca scop promovarea mișcărilor sociale independente din Europa de Est. Din sumar: • Pornografie politică - Eric Chenoweth • A umple golul - intervju cu Stojan Obradović și Goran Vezic • Uzul și abuzul pentru păstrarea păcii - Jueri Luik • O hartă politică a Cehiei - Jan Zahradil • Un an după, un an înainte - Krzysztof Leski • Care este calea spre independență? - Jozef Darski. (Articolele menționate vor apărea - în traducere - în numerele viitoare ale revistei.)



Richard J. Phelps, prefectul districtului Dane



În calitate de prefect al districtului Dane, statul Wisconsin, Richard J. Phelps trebuie să facă slalom printre interese opuse și să impună un consens care să-l ajute să-și îndeplinească promisiunile.

Într-un peisaj politic în care administrației districtului i-a fost acordată mai mult indiferență decât atenție, Richard J. Phelps agită lucrurile cu îndrăgire. În 1988, Phelps a ieșit victorios din lupta pentru ocuparea funcției de prefect al districtului Dane. De atunci a fost reales de două ori: în 1989, cu o nemaiîntâlnită majoritate de 91%, și în 1993, cu o majoritate de 73%.

Rapida maturizare a administrației locale este dovada noului stil de conducere adoptat de Phelps, care a înregistrat numeroase succese în ultimii 6 ani. Administrația districtuală s-a format pentru a furniza niște unități-satelit pe lângă administrația statului. Rolul său era să stringă taxe, să țină evidențe (nașteri, căsătorii, decese etc.), să construiască și să îngrijească șoselele districtului. În ultimele decenii, ea și-a depășit aceste atribuții limitate, ajungând să joace un rol din ce în ce mai important în politica locală și regională.

Pe tot cuprinsul Statelor Unite, administrațiile federale și de stat trec din ce în ce mai multe răspunderi în sarcina celor districtuale și, în același timp, multe districte își consolidează

serviciile municipale. În districtul Dane sînt circa 60 de municipalități, dar multe probleme depășesc granițele orașelor mari și orașelelor. Este mult mai logic să te ocupi de astfel de probleme la nivel de district, declară Phelps. „Administrația districtuală este o democrație în curs de dezvoltare” – spune Phelps, iar acest lucru i se pare fascinant. Alegerea lui, cu 6 ani în urmă, în funcția de prefect a însemnat o reducere cu 15.000 de dolari a salariului său anual. Dar,

spune el, nu salariul este motivul pentru care cineva trebuie să vrea să ocupe acest post, ci dorința de a face ceva cu adevărat bun pentru comunitate.

Districtul Dane pune un set complex de probleme administrative. Aici se află renumita Universitate Wisconsin-Madison și un aparat funcționaresc în plin avînt, ceea ce face ca rata șomajului să fie foarte scăzută în această zonă. Districtul are o populație de 400.000 de

„Trebuie să-i ajutăm pe oameni să vadă care este miza; oamenii nu se vor grăbi să sprijine o soluție dacă nu înțeleg problema. Deci o parte din munca mea este să le arăt unde noi, comunitatea, dăm greș și ce putem face. Nu putem face asta dacă oamenii nu încep să creadă că, indiferent de locul unde trăiesc, fie el Madison sau un orașel mic de provincie, acesta face parte dintr-o comunitate mai mare care se numește districtul Dane.”

locuitori și este a doua mare regiune a statului Wisconsin, pe teritoriul său aflîndu-se și capitala statului, orașul Madison. Așadar, sofisticarea urbană se amestecă aici cu problemele cu care se confruntă majoritatea orașelor mari: sărăcie, violență, droguri și bande active.

Cu toate acestea, districtul, care are o suprafață de circa 3.100 km², are și un puternic parfum rural, cu zecile de orașele pitorești și cu unele dintre cele mai bogate terenuri agricole ale țării. Districtul Dane consacră 80% din terenul său agriculturii și se numără printre primele 10 districte din țară în ceea ce privește valoarea economică a produselor sale agricole.

În afară de aceste trăsături complexe, districtul Dane cunoaște cea mai rapidă dezvoltare din statul Wisconsin; în următoarea decadă, populația sa va crește cu circa

50.000 de suflete. Acest lucru necesită niște planuri de viitor. Dar nu toată lumea vede viitorul în același fel.

Phelps pune un foarte mare accent pe diversitate și pe consemnarea resurselor naturale și a diverselor aspecte etnice și culturale ale regiunii. „Cum să captăm esența acestei comunități și să o transmitem oamenilor astfel încît ei să-și păstreze identitatea și cum să modelăm voința politică, astfel încît să protejăm identitatea?” – aceasta a fost întrebarea care a apărut din ce în ce mai pregnant în timpul campaniei electorale și care a devenit un punct important pe agenda de lucru a lui Phelps.

„Campaniile sînt foarte importante pentru democrație. Campania este o posibilitate pentru candidat să asculte glasul comunității. Alegerile sînt minunate, în sensul că ele te pregătesc cu adevărat pentru funcție și te ajută să-ți formezi un program care să reflecte dorințele și nevoile comunității.

În districtul Dane, dorința oamenilor vizează păstrarea calității vieții”, spune Phelps. Pe parcursul celor 6 ani de activitate, aproape toate inițiativele lui au avut ca punct de plecare această dorință de a păstra caracteristicile ținutului. Printre aceste inițiative ale sale se aflau: o conferință economică la nivel înalt care să definească rolul districtului în dezvoltarea economică; programul „Forțele unite pentru familii” – care a descentralizat modul de acordare a serviciilor sociale, formînd rețele școlare districtuale la care accesul era mai ușor; campania „Păstrați districtul Dane” – care urmărea punerea în aplicare a unei noi politici de utilizare a terenurilor etc.

Lui Phelps i se pare firesc să se ocupe de toate nevoile comunității: „Unii politicieni consideră promisiunile făcute în timpul campaniei drept opționale, dar eu nu. Cred că este o chestiune de integritate. Îi ascult pe alegători, le spun ce doresc să realizez – iar dîncă mă aleg, simt că am obligația să mă țin de cuvînt”.



Una din sarcinile mai captivante ale lui Phelps este stabilirea consensului în cadrul Consiliului districtual al administratorilor, unde se luptă conservatorii (cei care doresc să minimalizeze rolul administrației în serviciile sociale; ei sînt ferm atașați drepturilor asupra proprietății private și, în general, se mulțumesc cu menținerea stării actuale de lucruri) și liberalii (cei care doresc sprijinirea mai substanțială a serviciilor sociale; ei acordă prioritate protecției mediului și doresc să schimbe rolul administrației districtuale).

Phelps are, desigur, vederi liberale, dar el trebuie să gîndească problemele din toate punctele de vedere și să obțină sprijinul ambelor tabere. Și chiar a reușit să-i facă pe membrii Consiliului să depășească vederile politice și să acționeze în favoarea multor proiecte: extinderea aeroportului, a grădinii zoologice, construirea de noi șosele și poduri, îmbunătățirea serviciilor de intervenție de urgență și sporirea serviciilor pentru familii și bătrîni.

Phelps crede că neînțelegerile dintre cei 39 de membri ai Consiliului – cel mai numeros din SUA – își au rădăcina în luptele politice și în ambițiile personale: „Nu-mi pot permite să fiu naiv în legătură cu motivele și aspirațiile politice ale oamenilor, așa că lupt”.

La rîndul lor, cei cu care se luptă sînt de părere că majoritatea oamenilor nu știu ce este și nu acordă atenție administrației districtuale: „Dl. Phelps dorește puterea – asta îl face să funcționeze. El începe să aibă o părere exagerată în legătură cu propria sa importanță, astfel încît îl ar putea fi învins în alegeri pentru simplul fapt că nu ascultă pe nimeni în afară de prietenii săi apropiați și de suporteri”.

Însă cei care îl cunosc spun că „el are un stil de conducere care demonstrează că, atunci cînd lucrezi cu oameni de calitate, te poți ridica deasupra politicii partizane, poți argumenta unele probleme, poți să opui rezistență, să respecti poziția celorlalți și, uneori, să te alături lor, pentru a face ceea ce este mai bine pentru comunitate”.

De-a lungul timpului, au existat multe controverse, multe bătălii, dar se pare că subiectul care a provocat cele mai înflăcărute lupte a fost cel al utilizării terenurilor. Deși avertizat de predecesorul său că acesta era un teren minat, pe care era mai bine să-l evite, Phelps a considerat că pentru bunul mers al comunității trebuia să se implice în această problemă. El și-a stabilit o strategie complexă prin care să-și atingă scopurile, printre care se număra și înființarea unui departament de sistematizare. În 1989, cînd a propus pentru prima oară înființarea acestui departament, lupta a fost acerbă și a fost cîștigată de cei care se opuneau proiectului său. Dar în

1993, cînd Phelps a repus problema în discuție, a ieșit victorios:

„Calitatea vieții este cel mai important lucru pe care îl avem de vînzare în districtul Dane. Noi nu avem o climă grozavă; nu avem munți și nu există oceane pe aici, așa că cel mai mare interes al nostru este menținerea pe termen lung a calității vieții. Genul de sistematizare pe care administrația îl are în vedere ne va oferi o politică de utilizare a terenului”.

Phelps mărturisește că una dintre cele mai dificile sarcini cu care se confruntă este modelarea atitudinii publice, trezirea conștiinței față de tot ce se petrece în district: „Trebuie să-i ajutăm pe oameni să vadă care este miza; oamenii nu se vor grăbi să sprijine o soluție dacă nu înțeleg problema. Deci o parte din munca mea este să le arăt unde noi, comunitatea, dăm greș și ce putem face. Nu putem face asta dacă oamenii nu încep să creadă că, indiferent de locul unde trăiesc, fie el Madison sau un oraș mic de provincie, acesta face parte dintr-o comunitate mai mare care se numește districtul Dane”.

Cel mai mare obstacol în redefinirea comunității pare să fie posibilitatea limitată de a acționa asupra conștiinței oamenilor. Mijloacele de comunicare în masă, cele care pot influența cel mai ușor percepțiile oamenilor, sînt structurate astfel încît să prezinte evenimente izolate, specifice unor anumite momente: alegeri, crime, accidente. Ele acordă un spațiu limitat problemelor complexe care se desfășoară pe o perioadă mai mare de timp.

Dar Phelps a găsit și aici o soluție: „Dacă mă opun unei cereri de reimpărțire a unor zone sau dacă noi cumpărăm un teren pentru a-l păstra ca spațiu deschis, presa va vorbi despre aceste lucruri” – și astfel, crede el, cu timpul, oamenii își vor putea da seama de ce vrea să facă și de politica pe care o aplică. Pentru că Phelps se consideră mai mult un soi de organizator al comunității decît un politician.

„Democrația este un proces complex și aparent întortocheat, dar funcționează. Din momentul în care începi să-ți formulezi programul, li înviți pe oameni să-ți împărtășească ideile despre cum trebuie să arate administrația. Dacă ești abil cu crearea imaginii, asta definește actul conducerii”, spune Phelps.

MOLLY ROSE TEUKE
(„America Illustrated”)

Wisconsin

Scurt istoric: În 1634 Jean Nicolet a fost primul european care a descoperit ținuturile actualului stat Wisconsin, i-au urmat misionarii francezi și negustorii englezi. Englezii cuceresc regiunea în 1763. După Războiul de Independență SUA cîștigă teritoriul, dar pînă în 1812 britanicii nu părăsesc regiunea.

Populație: 5.006.591

Densitate: 92,2 locuitori/milă pătrată

Distribuție rasială: 92,2 % albi; 5 % negri; 1,9 % hispanici

Geografie: suprafața – 56.153 mile pătrate

Stat în partea central-nordică a SUA, între lacul Superior, lacul Michigan și fluviul Mississippi. Partea centrală și nordică a statului este o regiune deluroasă, cu numeroase lacuri, partea sudică este o zonă de cîmpie. Numeroase urme glaciere.

Climat: ierni lungi și reci, veri scurte

Capitala: Madison

Economie: servicii, agricultură, industrie, comerț, turism

Industria: Un loc important în economia acestui stat îl ocupă industria extractivă, existînd în zonă numeroase zăcăminte de fier și zinc. Alte ramuri industriale: prelucrarea metalelor, mașini – unele, echipamente electrice și electronice, industria alimentară.

Agricultură: Culturi de: porumb, legume, plante furajere, grîu, tutun, sfeclă de zahăr. Se cresc comute și porcine. Important producător de lapte și produse lactate.

Principalul centru industrial: Milwaukee

Aeroport internațional: Milwaukee

Distribuția locurilor de muncă: 24 % servicii; 22,3% comerț; 22,7% industrie, 15,8% funcționari guvernamentali

Venit pe cap de locuitor (1992): 18.727 \$

Șomaj: 5,1%

Venituri din turism (1992): 6 miliarde \$

Oameni celebri: King Camp Gillette, Spencer Tracy, Orson Welles

